

Akwukwo Daniel

Cecil N. Wright

Akwụkwọ Daniel

Okwu mmalite

Echiche ọdịnalala bụ na ọ bụ Daniel n'onwe ya dere Akwụkwọ Daniel, ma ọ bụ n'akwụkwọ ntuziaka ya, na narị afọ nke ise BC Nke a na-ama aka site n'aka ndị nkatọ nke oge a, Otú ọ dị, ndị na-ekwenyeghị na amụma amụma, n'ihị na ọtụtụ n'ime ọkara nke abụọ nke akwụkwọ ahụ na akụkụ nke ọkara nke mbụ mejupụtara ndị dị otú ahụ. Ya mere, ha na-atụ aro na e dere ya n'oge ọfọdụ na ọkara mbụ nke narị afọ nke abụọ BC site n'aka ọfọdụ onye edemede a na-amaghị ama na-akọwa ya na otu agwa a na-akpọ Daniel, nakwa na ihe ka ọtụtụ n'ime ihe ndị a na-anọchi anya dị ka amụma na-abụworị akụkọ ihe mere eme - ma a naghị atụ anya na a ga-agụ ya n'oge na-adighị anya ka a mara ya dị ka amụma. N'otu aka ahụ, ha na-agbagha ntụkwasi obi nke ebe ọ bụla enwere ike inwe nsogbu iji kwado ya na akụkọ ụwa ama ama, na-ekwu na ha bụ naanị akụkọ ifo. Ma, n'ezie, ha na-achọkwa imebi ihe ka ukwu n'ime Bible ndị ọzọ n'ihị ihe ndị dị otú ahụ na ihe ndị yiri ya.

Onye edemede nke ndetu ndị a kwenyere na egosipụtawo echiche ọdịnalala nke nwere ike karịa nke ndị nwere obi abụọ, ma nabata ya dị ka nke a. Otú ọ dị, ndị nkatọ ahụ na-eje ozi n'ihị na ha na-amanye anyị inyocha ihe ndabere maka okwukwe anyị kama ịnakwere ya n'ụzọ nkịtị, na ịmata ebe nsogbu ọ bụla nwere ike ịdị. Ndị a na-emetụtakarị oghere na ozi (àgwà nke ụwa yana akụkọ ihe mere eme nke Akwụkwọ Nsọ nke dị anya azụ), nke na-abụghị onye kwere ekwe ma ọ bụ onye nwere obi abụọ nwere ike ịnye ka ọ dị ugbo a. Ma ugboro ugboro, ndị na-arụ ụka na-awulikwa elu dị ka imebi echiche ọdịnalala nke ndị kwere ekwe, naanị ka ha nweta ozi nke ụwa ka emechara iji gosi ya. Ọfọdụ n'ime nke a abụwo eziokwu n'izo aka n'Akwụkwọ Daniel n'onwe ya. Oge dị ugbo a abụwo nke ukwu na ihu ọma ya. Na Daniel n'onwe ya na-agba akaebe site n'aka Onyenwe anyị dị ka onye dere ya na onye amụma (Matiu 24:15) N'ihị ya, ọ dighị anyị mkpa ịla azụ ịnakwere ya dị ka ọ dị n'oge mbụ, nakwa dị ka akụkọ ihe mere eme na amụma amụma, ma ànyị nwere ike imejupụta oghere nile nke ndị mbụ ma ọ bụ na anyị agaghị aghọta nke ikpeazụ. Otú ọ dị, a ga-achọpụta akụkụ nsogbu kpomkwem nke anyị nwere ike iche banyere ya n'ihē metụtara nchịkọta nchịkọta nke akwụkwọ ahụ n'onwe ya karịa ebe a.

Akwụkwọ ahụ nwere isi iri na abụọ, nke mbụ n'ime ha bụ mmalite nke akwụkwọ ahụ dum. Isiakwụkwọ isii ndị mbụ bụ akụkọ ihe mere eme nke metụtara Daniel na ndị enyi atọ e Juda ala ala Babilon, dekwara ya dekwara ya n'onye nke atọ. Isiakwụkwọ isii ikpeazụ, bụ ndị e dere ihe ka n'onye ọgụgụ ná onye mbụ, dekorọ nrọ dị iche iche Daniel (na mgbe ọfọdụ nkọwa ha) banyere (1) mba dị iche iche na alaeze ukwu ndị metụtara akụkọ ihe mere eme nke Israel, n'otu aka ahụkwa (2) banyere alaeze Chineke gaje iguzobe nke ga-adịru mgbe ebighị ebi, ebe a ga-ebibi ndị ọzọ. Isii nke mbụ dị mkpa iji mee ka isii nke ikpeazụ nwee nghọta. Otú ọ dị, n'ihị ihe ọfọdụ, a kowaghị ya n'ule ahụ, bụ nke na-enweghị ihe jikoro ya na ihe owuru ọ bụla, na nke a na-enyeghị nkọwa zuru ezu nke na-eju afọ, Isi 2:4b ruo Isi nke 7 ka e dere n'Aramaic (ma ọ bụ, Siria ma ọ bụ Kaldea), asụsụ nke ala a doro n'agha, na nke fọdurụ n'asụsụ Hibru, bụ asụsụ obodo ha. N'otu aka ahụ, e dere Akwụkwọ Ezra ggwara ndị e mere n'agha

BC, mgbe alaeze Babilon dakwasiri n'aka ndi Midia na ndi Peasia na 538 T.O.A.). N'ezie, e kwuru obuna banyere ohuu Daniel huru na "afọ nke atọ nke Sairos eze Peshia" (10:1), nke putara na o ka di ndu na 534 ma o bu 533 TOA ma o putaghi na o ka bu akuku nke ochichi mgbe ahụ. O gara n'ihu site n'ochichi nke ndi eze Babilon bu Nebukadneza (605-562 BC), Evil-Merodach (562-560 BC), Negriglissar (560-? BC), Nabonidus (55-538 BC), na Belshaza (nwa Nabonidus na onye otu olulu BC);53 bu onye gburu ya. wee site n'ochichi nke Darayos onye Midia (538-536 BC) na n'ime ochichi Sairos onye Peasia na-achi Babilon (536-530 BC) -- ihe kariji afọ 70. (Maka nke ikpezụ, lee 5:31; 6:28.)

Nebukadneza buuru nwa-nwoke nke Nabopolassar, eze mbu nke usoro ndi eze Kaldea (625-605 BC), ma jee ozi dika onye-ndu ndi-agma nke nna ya n'ime afọ ikpezụ nke ndu ikpezụ. O lukwara ada Cyaxares, bu eze ndi Midia, bu onye nna ya jikoro aka nke di oké mkpa na ndoro ndoro ochichi. Evil-Merodach, onye a kpoturu aha n'elu di ka onye nochiri ya, bu nwa ya nwoke. Belshaza, nke akpokwara ya n'elu di ka onye ikpezụ nochiri anya ya, abughi nwa ya nwoke, n'agbanyeghi na a kporo ya nna Belshaza (5:2, 11, 18). Nke ahụ puru ibu nani n'echiche nke ibu onye bu ya uzọ kasi puta ihè, o bughị nna ochie. Otú o di, nna ya bu Nabonidus, yiri ka o lula ada Nebukadneza, ma mgbe Nabonidus ghochara eze, Belshaza aghokwa onye toworo eto. Ya mere, o gaara abụ nwa nwa Nebukadneza, ma n'echiche ahụ, o puru ibu na a kporo Nebukadneza nna ya.

Aha ahụ e bu uzọ kwuo bu Belshaza na Belteshaza, bu aha ndi Kaldia e e agaghi ekweta. Ndi Juu atọ bu ndi enyi Daniel—Hananaya, Mishael, na Azaraja— bukwana ndi e nyekwara aha Shedrak, Mishak, na Abed-nego.

Isi nke 2: N'afọ nke abuo nke ochichi Nebukadneza, o roro nro na-akpasu iwe nke o na-enweghi ike icheta, Daniel kpughekwaro nro ahụ na nkowa ya di ka o hu n'ohuu nke abali. O bu ihe-oyiyi uku nke nwere isi ola-edo, na obi-ya, na ogwe-aka ola-ocha, afọ, na apata-ukwu nke ola, obu-ukwu igwe na ukwu-ukwu abua bu igwe na otu uru; ma e wepuru otu nkume site n'ugwu na-enweghi aka, nke tiri ihe oyiyi ahụ n'ukwu ya ma tibie akuku ya nile nke ghorọ igbogbo oka ma ifufe buru ibu, nkume ahụ wee ghorọ nnukwu ugwu nke juputara n'ụwa nile. Ihe oyiyi ahụ nochiri anya alaeze ma o bu alaeze ukwu ụwa anọ sochiri anya -- ndi Babilon (nke Nebukadneza na-achi), Midia na Peasia, Gris na Rom—onye o bua nochiri anya meriwo onye bu ya uzọ ma mee ka o buru akuku nke onwe ya. Nkume ahụ nochiri anya alaeze nke Chineke nke eluigwe gaguzobe, nke a na-agaghikwa ebibi ma oli kama o ga-etipiasị alaeze ndi ozọ niile e sere onyinyo ya—site n'ime otú ahụ nye nke ikpezụ.

Isi nke 3: Eze Nebukadneza mere nnukwu ihe oyiyi ola-edo, guzobe ya n'ala di larji nke Dura nke di n'ogbè Babilon, kporokwara ndi niile a ma ama n'alaeze ya ka ha bja nso maka nrananye ya, ma nye ndi niile bjaranu iwu ka ha daa n'uda egwu na ife ihe oyiyi ola-edo ahụ ofufe ma o bughị n'otu awa ahụ ka a tuba ha n'oké oku. Ndi enyi Daniel atọ juru irube isi, a tubara ha n'ime oku ahụ di oku nke di oku okpukpu asaa karija ka a na-emekari, ma mmuo ozi jikotara ha ma naputa ha n'enweghi mmeru, nke mere ka ha kwalite n'alaeze na iwu Nebukadneza megide onye o bua na-ekwu ihe o bua megide Chineke ha. (O kporoghi Daniel n'onwe ya na nke a.] be n'ebe] be n'oge a.

Isi nke 4: Nebukadneza rọrọ nrọ ọzọ na-akpasu iwe nke ọ na-adighi onye ọ bụla ma Daniel apughị ikọwa ya. O sitere n'osisi siri ike nke e nyere iwu ka a gbutuo ma bibie ma ewezuga ogwe ya na mgborogwu ya, n'etiti ahijia di nro na anụ ọhia, na igirigi nke elu-igwe were were were were were ruo afọ asaa. Osisi ahụ na-anọchi anya eze n'onwe ya, onye ga-abụ onye ara wee chụpụ ya n'ebe ndi mmadu nọ, ebe obibi ya na anụ ọhia, ebe ọ ga-eri ahijia di ka ehi ma were igirigi nke eluigwe were mmiri ruo afọ asaa, ruo mgbe ọ ga-amata "na Onye Kasị Elu na-achị n'alaeze nke mmadu, na-enye ya onye ọ bụla ọ chọrọ." Iwu e nyere ka a hapụ úkwù na mgborogwu osisi ahụ pụtara na alaeze ahụ ga-ejide n'aka Nebukadneza "mgbe ahụ i ga-amarakwa na eluigwe na-achị."

Ihe ndi e kwuru n'elu enwebeghikwa ubochi, ma n'ime otu afọ ọ malitere ime. N'ibụ onye na-eje ije n'obi eze nke Babilon, Nebukadneza kwuru, si: "Ọ bughị Babilon ukwu a, nke m jiworo wuo maka ebe obibi eze m, site n'idi ike nke ike m na n'ih i ebube nke idi ukwu m?" Mgbe okwu ahụ di n'onụ ya, otu olu si n'eluigwe daa, si: "Eze Nebukadneza, gi ka a na-ekwu, si: "Alaeze esiwo n'ebe i nọ pụọ: a ga-achupukwa gi n'ebe ndi mmadu nọ, ebe obibi gi ga-adikwa n'etiti anụ ọhia, a ga-emekwa ka i rie ahijia di ka ehi; ugboro asaa ga-agafekwa n'isi gi, mgbe alaeze ukwu ga-enyekwa gi, ruo mgbe i ga-ama na alaeze niile ga-achị gi, n'ih i na alaeze niile ga-enyefe ya n'aka ndi ochichi. onye ọ bụla ọ chọrọ." N'otu awa ahụ, a chupuru ya n'ebe ndi mmadu nọ. Agiri-isi-ya tolitere dika nku ugo, ntú-ya di kwa ka nkàrà nnunụ.

N'ogwugwu nke oge a kara aka, nghota ya laghachiri wee kweta ma too Chineke nke eluigwe - gunyere ihe ndi ọzọ na-ekwu "oru ya nile bu eziokwu, uzọ ya nile bukwa ikpe ziri ezi; ma ndi na-eje ije na mpako, Ọ puru iweda ha ala" (v 37). E weghachiri eweghachi ala-eze ya n'ebube mbu ya, "na atukwasikwara ya idi ukwu nke ukwu" (v 36). Na mkpokota, ọ chiri afọ 43 (605-562 BC).

Isi nke 5: Belshaza, nwa nwa Nebukadneza na onye ikpezu nke Kaldia eze Babilon, mere oké oriri maka otu puku ndi isi ya -- nke anyi maara site n'ebe ndi ọzọ na ọ di n'afọ 538 BC Mgbe ọ na-anu mmanya n'ihu ndi obia ya, o nyere iwu ka e were ọla edo na ọlaocha nke "nna ya" Nebukadneza na Jerusalem butere; ya na ndi isi ya, ndi nwunye ya, na ndi iko ya, nupuru ha ihe mgbe ha na-eto "chi ọla-edo, na nke ọlaocha, nke ọla, nke igwè, nke osisi, na nke nkume" —bu omume nleli na imegide Chineke nke eluigwe na nke ndi Juu n'uzo doru anya. "N'otu awa ahụ, mkpisi aka mmadu pụtara, na-edede n'ihu ihe ndoba orioma n'elu plaster mgbidi nke eze eze." Eze ahụ huru aka ahụ nke na-edede, n'agbanyeghi na ọ pughị igu ihe e dere, egwu wee tuọ ya nke na "nchikota úkwù ya gbapuru, ikpere ya na-etikwa ibe ya ihe." Mgbe ọ na-agwa ndi amamihe Babilon okwu, o kwere onye ọ bụla nke ga-agu ma kwaa ihe odide aka ahụ na a ga-eme ya "onye ochichi nke ato n'alaeze ahụ"—nna ya bu Nabonidus, bu onye mbu n'agbanyeghi na ọ lara ezumike nka n'afọ ole na ole gara aga, na ya onwe ya bu onye nke abuo di ka onye ochichi. Ma mgbe ọ na-enweghi onye nwere ike igu ma ọ bu ikowa ihe odide ahụ, ọ bughị nani na eze nwere oké nchegbu ma ndi isi ya nwekwara mgbagwoju anya n'otu aka ahụ, eze nwanyị (ma eleghị anya nne nne Belshaza), mgbe ọ nuru banyere okwu ahụ, batara n'ulo oriri na onunu ma gwa eze ka ọ ghara inwe nsogbu ọzọ kama ka o zie ozi ka a kpota Daniel, bu onye jereworo Nebukadneza ozi n'uzo di otu ahụ, Belsha ga-esikwa kwaa ya. Mgbe e wetara Daniel, ọ kwara nrọ ahụ n'uzo na-adighi mma nke pụtara, "Chineke agworo alaeze gi onu, meekwa ka ọ gwu, a

tụwo gi n’ihe ọtùtù, ma e nwere ihe kọrọ gi; e kewara alaeze gi, nyekwa ndị Midia na ndị Peasia.” Otú ọ dị, Bellshaza nyere iwu ka Daniel yiwe uwe na-acha odo odo, agbụ ọla-edo n’olu, kpọsaakwa na ọ ga-abụ onye ọchịchị nke atọ. Otú ọ dị, n’abalị ahụ bụ akara aka. N’ihi na nime ya ka egburu Belshaza, ma “Darius onye Midia natara ala-eze ahụ” (vs. 30-31).

Aha “Darius onye Midia” akpatala ndị odeakwụkwọ na ndị ọkọ akụkọ ihe mere eme nsogbu. Darios bụ aha ndị Peshia a na-asukari. Ma na nke a, a na-akpọ ya “onye Midia” dị ka a ga-asị na ọ ga-eji aha Darios dị iche na ndị ọchịchị ndị ọzọ. Ọ pụtara ọzọ na 11:1, na na 9:1, ebe a na-akpọ ya “Darios nwa Ahasueros, nke mkpuru nke Midia, onye e mere eze ndị Kaldia.” Akwụkwọ apokrifika bụ Tobit na-ekwukwa banyere “Ahasueros eze Midia,” bụ onye keere òkè ná mbibi Ninive (14:15). Ahasueros nke ntụaka ndị a, otu ọ dị, a na-eche na ọ bughị Ahasueros nke Akwụkwọ Esta, onye chiri Peshia na Media (1:1-3), ma ekwenyere na ọ bụ eze Peshia bụ Xerxes I nke akụkọ ntolite (486-465 BC). Nke ikpeazu bụ nwa-nwoke nke Darios I, Onye Ukwu (522-486 BC), nke a kpọturu aha na Ezra 4:5; 5:6-7; 6:1; Hagai 1:1; Zekaria 1:1, na nke Atossa, ada Sairos nke Abụọ, Onye Ukwu (559-530 BC), nke a kpọturu aha na 2 Ihe E Mere 36:22-23; Ezra 1:1-4, 7-8; 5:13-17; 6:3; Aizaya 44:28; 45:1; Daniel 1:21; 6:28; 10:1 -- Ha abụọ bụ ndị eze Peshia. N’oge na-adighi anya mgbe ndị Midia na ndị Peshia jikoro aka, ndị Midia ka ike, e burukwa ụzọ kpọ aha ha, ma n’oge Sairos Onye Ukwu, ndị Peasia bịa sie ike kari ma buru ụzọ kpọ aha ha, dị ka ọ dị n’Akwụkwọ Esta.

Ebe ọ bụ na anyị nwere nanị ntakiri ihe omuma n’ime akwụkwọ nsọ ma n’akụkọ ihe mere eme nke ụwa, ma ezughị ezu n’oge ụfọdu iji chikọta ha ọnu n’uzọ ga-eju afọ, jkọ nkọ nke mmadu aburu nke ukwu ma na-emegiderita onwe ya. Echiche a nabatara nke oma bu na Darayos onye Midia na Sairos Onye Ukwu bu otu, mgbe ụfọdu a na-akpokwa otu aha mgbe ụfodukwa ndi ozọ. Ọ dabere na eziokwu na Mandane, ada Astyages, eze ndi Midia (585-550 BC), luru Cambyses I, eze ndi Peasia (600-559 BC), na na Sairos nke Abụọ, eze Peshia (559-530 BC), bu nwa ha nwoke, okara Peasia na okara Mede. N’ihi ya, e kweere na nke a putara na mgbe a kporo ya Darios, a kpokwara ya di ka onye Midia iji mee ka odjiche di netiti ya na ndi eze ndi ozọ nke Peasia aha ya bu Darayos ma ndi na-abughị ndi Midia nakwa Peasia. Echiche nke a na-ewerekwa Ahazuiros na Daniel 9:1, nna Darios, di ka aha ozọ nke Astyages, nna nna Media nke Sairos Onye Ukwu, nke yiri ka ọ bụ eziokwu. N’ezie, ihe niile di ka ihe ezi uche di na ya, ma e wezuga otu ihe: ọ naghị elekọta ndiche Daniel mere n’etiti ọchịchị Darios (onye Midia) na ọchịchị Sairos onye Peasia (6:28), ebe nke mbụ yiri ka ọ bu ya ụzọ.

Ufodu ga-achọ ileghara ozi Daniel anya di ka ihe na-ezighi ezi, nakwa na ọ dighi nnoo Darios onye Midia— ebe ọ bụ na ọ dighi nke a kporo aha ahụ n’akụkọ ihe mere eme nke ụwa. Otú ọ dị, onodu Daniel di otu ahụ na ọ ga-amara nke oma kara ka ndi nkatọ ya nwere ike mara ugbo a site na nanị ntakiri ihe omuma gbadatara anyi n’ikokota onu. Ma a ka nwekwara ohere ozọ kwesiri ka e leba ya anya nke ukwu.

Mbu, ndi okọ akụkọ ihe mere eme oge ochie bu Xenophon, Herodotus, na Berosus kwuru na ha korọ banyere odida Babilon n’uzọ di otu a: “Sairos tughariri osimiri Yufretis gaa n’owa oheru, ndi mmadu abuo gbapuru agbapu dukwara ha, jiri akwa kporo nkụ banye n’ime obodo, mgbe ndi Babilon no na-akwo ugbo mmiri noriri nke chi ha.” Nke abuo, e kwuru na ihe odide ndi

a hụrụ n’oge na-adịbeghị anya na-ekwu na ndị agha Peshia n’okpuru Gobryas wegbara Babilon n’alughị agha, na o gburu nwa eze (onye bụ Belshaza, na onye na-achị achị), nakwa na Sairos batara mgbe e mesiri. Nke atọ, otutu ndị chere na Darios bụ Gobryas, bụ onye a kpọrọ aha na mbadamba nkume ndị Babilon dị ka onye meriri Babilon; n’ihi na Josephus kwuru na Darios nke a bụ nwa-nwoke nke Astyages (onye bụrụ onye Midia), ma nwee aha ọzọ n’etiti ndị Grik (Antiquities, X, 11:4). N’otu aka ahụ ọ na-akpọkwa ya onye ikwu Sairos, nke bụ eziokwu ma ọ bụrụ na ọ bụ nwa Astyages, n’ihi na Sairos bụ nwa nwa Astyages, dị ka e kwuru na paragraf dị n’elu na ikike nke onye ọkọ akụkọ ihe mere eme ochie Herodotus. Ya mere, Darios nwere ike ibụ ma nwanne nna Sairos na otu onye n’ime ndị ọchịagha n’ime ndị agha ya na n’ihi ya dugara Sairos usuu ndị agha ahụ meriri Babilon --natakwarala alaeze ahụ ma chịa Sairos mgbe nke ikpeazụ nọ na-arushi ọrụ ike na agha ya nke ugwu na ọdịda anyanwụ.

Ọ bụ ezie na ọ bughị nke a na-eche n’echiche, ihe ndị e kwuru n’elu abughị nanị ihe ga-ekwe omume kamakwa ọ bụ ihe ezi uche dị na ya nke ukwu, ọ pụkwara ọbuna iko banyere afọ Darios bụ nke, ma eleghị anya, dị ukwu karịa nke Sairos. N’ime ihe ngwota niile a tụtara, ọ bụ nkwa kachasi mfe nke onye edemede a maara nke na-akwara nke kachasi, ma ọ bụrụ na ọ bụ eziokwu. Ya mere, a na-enye ya dị ka echiche kachasi ele anya ruo mgbe ọ gwula ma ọ bụrụ na ekpughere ya site na ihe akaebe na-erubeghị ntị na onye dere ndetu ndị a.

Isi nke 6: Darios nwere obi utọ idobe ala-eze (nke ndị Midia na ndị Peasia, nke gụnyere ugbo a Babilon). 120 “Satraps” (ma ọ bụ ndị gwanọ ọgbè), na ndị isi ala atọ, ndị Daniel bụ otu n’ime ha. Daniel ghọrọ onye “kariri ndị isi na ndị nọchiri anya eze . . . Nke a mere ka e nwee ekworo na ikpa nkata megide ya, na ighogbu eze ka ọ tūba ya n’olulu ọdum. Ma Chineke chebere ya, ma eze tūbara ndị na-ebo ya ebubo na ezinulo ha n’olulu ọdum, bụ ebe ha na-ata ahụhụ nke ahụ, ha zubere maka Daniel. N’iga n’ihu, Darios degara ndị Nile nke alaeze ya akwukwo iwu na “n’ochichi Nile nke alaeze m, ndị mmadu na-ama jijiji na-atukwa egwu n’ihu Chineke Daniel.” Na “Daniel gara nke ọma n’oge ọchichi Darayos, na n’oge ọchichi Sairos onye Peasia.”

Isi nke 2

BELSHAZZAR

Isi nke 7: N’afọ mbụ nke ọchichi Belshaza, onye na-achị Babilon (ikekwe 556-555 tutu amụọ Kraist), Daniel nwere nrọ pụrụ iche na ọhụ ndị o debere n’akwukwo. Ha metutara alaeze anọ ahụ Nebukadneza rọrọ ná nrọ banyere ha (Isi nke 2)—ya bụ, alaeze ndị Babilon, Midia na Peasia, ndị Gris, na ndị Rom. Na nrọ Daniel, e nọchiri anya ha dị ka anụ ọhia anọ dị ukwu—aodum na nku ugo; anụ ọhia bea; agụ nke nwere nku anọ nke nnunụ n’azụ ya; na nke anọ a na-akpoghị aha mana kowara dị ka “dị egwu ma dị ike, na ike nke ukwu, nwere nnukwu ezé ígwè; ... ma o nwere mpi iri.” A kowakwara ha dị ka ha si ‘n’oké osimiri rigota’ (v. 3)—ihe àmà na-egosi na “oké osimiri,” ma ọ bụ Mediterranean (v. 2).

Daniel hụrụ ruo mgbe e debere ocheeze (ma ọ bụ, wuda [KJV]) "na otu onye ochie nọ ọdụ," onye "ocheeze ya bụ ire ọkụ, na wiil ya bụ ọkụ na-ere ọkụ" - dị ka ugbo inyinnya ọkụ - "na ọkụ iyi na-asoputa wee si n’ihu ya pụta." “otutu puku puku kwuru puku kwuru puku kwuru puku kwuru puku kwuru puku,” guzokwa n’ihu ya “puku iri ugboro puku iri”. "Edobere ikpe, e

meghekwarara akwụkwọ ndị ahụ." Daniel gara n'ihu na-ahụ "ruo mgbe e gburu anụ ọhịa ahụ [nke dị ka nke anọ], e mebiekwa ozu ya, ma nyefee ya ka e kpọọ ya ọkụ." "Ewepụrụ ọchịchị nke anụ ọhịa ndị ọzọ: ma ndụ ha dị ogologo ruo otu oge na otu oge." (Ya bụ, onye ga-anọchi ya wegahaara nke ọ bụla n'ime alaeze atọ mbụ sochiri anya ma nọgide na-eso ya, ọbuna n'Alaeze Ukwu Rom.)

N'ọhụ abalị ya, Daniel hụkwara otu onye dị ka nwa nke mmadụ ka ọ na-abịa n'igwé ojii nke eluigwe, a na-ebuga ya n'ihu ndị ochie, ma nye ya "ọchịchị na ebube na alaeze, ka ndị niile dị iche iche na mba niile na ndị na-asụ asụsụ dị iche iche na-ejere ya ozi: ọchịchị ya bụ ọchịchị ebighị ebi, nke na-agaghị agabiga, alaeze ya bụkwa nke a na-agaghị ebibi ebibi. Nke a dabara na ala-eze nke Chineke nke elu-igwe ga-eguzobe ma na-anọchi anya ya na nrọ Nebukadneza site na nkume e gbupụrụ n'ugwu na-enweghị aka, na-eti ma na-ebibi ihe oyiyi ahụ na-anọchi anya alaeze anọ ahụ a kpọturụ aha n'elu, na-aghọ nnukwu ugwu na-ejuputa ụwa dum, ọ dighịkwa mgbe a ga-ebibi ya (Isi 2).

N'otu n'ime ọhụ Daniel "e debere ikpe ahụ" (v. 10), na n'ozọ, e kwuru na "a ga-eme ka ikpe ahụ guzosie ike" (v. 26); ma ihe ndị gbara ya gburugburu na-egosi na e bughị n'obi ikpe ikpezụ n'ogwugwu ụwa. N'ebe abụọ ahụ, o yiri ka ọ bụ ikpe megide anụ ọhịa nke anọ ahụ, 'iwepụ ọchịchị ya, ka o rie na ibibi ya ruo ogwugwu' na inye "alaeze ahụ na ọchịchị, na ịdị ukwu nke alaeze ndị ndị n'okpuru eluigwe dum . . . nye ndị nke ndị nsọ nke Onye Kasị Elu: alaeze ya bụ alaeze ebighị ebi, ọchịchị niile ga-ejekwara ya ozi ma rube isi." (vs. 26-27).

(Dị ka akwụkwọ akụkọ Nabonidus si kwuo, o "nyefere ndị agha na ọbụbueze" nke Babilon n'aka Belshaza n'ihe dị ka 556 TOA, mgbe ya onwe ya na-ebuso agha n'etiti Arebia—ebe ọ nọkwara ọtụtụ afọ, ọ nọkwa na-adịkarighị na Babilon n'onwe ya. N'ihia ya, ọ ga-adị Daniel ka ọ bụ ụbọchị ọchịchị Belshaza malite n'oge ahụ e kwuru okwu ya.)

Isi nke 8: N'afọ nke atọ nke ọchịchị Belshaza (ihe dị ka 554-53 BC), Daniel hụrụ ọhụ ọzọ - ebulu na ewu -- kowara site na Gebriel. Ebulu ahụ, nke na-anọchi anya alaeze ndị Midia na ndị Peshia, nwere mpi abụọ, otu na-anọchi anya ndị Midia, na nke ọzọ, nke b́jara ikpezụ ma dị elu, na-anọchi anya ndị Peshia. Nkpi ahu nke nọchiri anya ala-eze Gris we were iwe nādighi-emeri megide ebule ahu, nābaji mpi-ya abua, tuda ya n'ala, we zoda ya. Mbe ahu nkpi ahu, nke di ka o nwere nání otù mpi ka ọ gāmalite -- uku (n'etiti anya-ya abua) ---emere onwe-ya uku nke-uku; ma mbe o siri ike, b́ajiri mpi uku ahu, mpi anọ ọzọ di ebube we rigo n'ọnodu ifufe anọ nke elu-igwe. Nnukwu mpi (eze mbụ nke alaeze Gris [v. 21] doro anya bụ Alexander Onye Ukwu, onye meriri Medo-Persia. Na mpi anọ ahụ nọchiri anya alaeze anọ nke a ga-ekewa ọchịchị ya n'etiti ndị isi anọ ya mgbe ọ nwusiri (323 BC) -- Macedonia na iga Cassander (mgbe nna ya nwusiri, Antipata 3 BC); Obere, ruo Lisimakos (323 na 301, otu ọ b́la; Siria na ọwụwa anyanwụ nile, ruo Seleucus (312 BC); na Egypt na Libya, ruo Ptolemy (323 tutu amụọ Krajist).

Akụkụ etiti nke isi (vs. 9-14) ka etinyere na mpi nta nke siri n'otu nkewa nke alaeze Alexander, nke batara nke ukwu n'akụkụ niile, gūnyere "ala ahụ di ebube" (Palestine), nke a na-ezo aka na ya ọzọ na 11: 16, 41 (cf. Jeremaja 3:19; Ezikiel 150: 6). O doro anya, mpi a bụ Antiochus Epiphanes, eze Siria (175-163 TOA), na nnukwu nwa nwa Seleucus nke Mbụ, nke a kpọturụ aha na paragraf di n'elu nanị di ka Seleucus). Antiochus a nwara ibibi Judia na ikpochapụ

okpukpe ndi Juu. Ya mere, akwukwu Nso ahụ na-ekwu na mpi a buliri onwe ya elu obuna megide “onyeisi nke usuu ndi agha” (nke doro anya Jehova), ma “napuru ya aja nsure oku mgbe nile, a kwatukwara ebe nso ya.” Na onye obia [Hib. e nyefere ndi nso n’aka ya [mpi ahụ] tinyere aja nsure oku a na-achụ mgbe nile site na mmebi iwu [n’ihi ndapụ n’ezi ofufe nke ufodu ndi Juu mgbe ha si na ndoro n’agha Babilon lota (lee Maccabee 1:11-15)] o tudara eziokwu n’ala, meekwa ihe o masiri ya ma mee nke oma.” Nke a ga-abu maka “puku abuo na ututu nari abuo na nari ato ozọ” Ubochi 1150, nke di ntakiri nke ma o bu asaa ma o bu afọ 3 1/2 - ikekwe ruo mgbe onye isi ala Judas Maccabeus nwere ike iweghachi Jerusalem, mee ka ebe nso (ulo nso) di ocha ma nyefee ya maka ofufe omenala n’ihe di ka afọ 164 TOA.

IHE: Echiche nke ikpeazu yiri ka o bu ihe ndeko nke Akwukwu nke 1 Maccabees, bu nke e deoro usoro iheomume n’ihe gbasara alaeze Gris - ya bu, site na nhazighari ya afọ ole na ole mgbe Alexander Onye Ukwu nwusiri na mmalite nke usoro ndi Seleucid, na Seleucus I (312 BC). O na-ekwu na Antiochus Epiphanes goro eze n’afọ nke 137 nke alaeze Gris (Isi 1:10), ma o bu 175 tutu amuo Kraist; na o banyere Jerusalem nakwakoro ihe nso n’afọ nke 143 (1:20–28), ma o bu 169 tutu amuo Kraist; na o banyere ozọ n’afọ nke 145 (167 TOA), na nke ugbo a, na-emetọ ebe nso na ikwusi aja nsure oku, na ihe ndi ozọ, oge ufodu tupu onwa Kislev, mgbe n’ubochi nke 15, e wuru ebe ichuaja ndi ogo mmuo aruruala n’elu ebe ichuaja ndi Juu nakwa n’ubochi nke 25 nke ndi ogo mmuo, a churu aja n’elu ya (1:4-6); nakwa na ka o na-erule n’abalị iri abuo na ise nke Kislev n’afọ 148 (164 Tupu Oge Ndi Kraist), Judas Maccabeus na umunne ya nwere ike ibanye na Jerusalem, mee ka ebe nso di ocha, nyeghachi ya, ma weghachi ofufe ndi Juu iwu kwadoro (4:36-61) -- ihe kariri afọ ato mgbe e merusiri ebe nso ahụ na mbu.

Isi nke 9: N’afọ mbu nke Darayos nwa Ahazuiris, onye sitere na mkpuru ndi Midia (lee 5:31), nke gaara amalite na 538 T.O.A., afọ 68 ka a chupuru Daniel na ndi ozọ na Babilon, o ghotara site na “akwukwu ndi ahụ” (nke doro anya na 2 Ihe E Mere 26:21; Jeremaya 25:12-10) afọ, ma o bu naani afọ abuo ozọ ma o buru na e kwesiri igu ya site na nchupu Daniel n’onwe ya bu nke, di ka ihe ndeko ahụ na-ekwu, na-abughị nke onu ogugu di ukwu kama o bu nani n’oge ntorobia “nke mkpuru eze na nke ndi a ma ama” (1:3-4) -- o bughị ma Jeremaya ma o bu n’Eze 2 akpotughị ya n’ihe ndeko ha banyere nchupu ndi mmadu.

Ihe ndeko Jeremaya na-agu di ka ndi a: "Nke a bu ndi Nebukadneza doro n’agha, na afọ iri abuo na ise nke Nebukadneza. 581 BC] Nebuzaradan onya ugbo ndi nche doro ndi Juu n’agha, nari asaa na iri anọ na ise: mmadu niile di puku anọ na nari isii” (Jeremaya 52:28-30).

Na 2 Kings ndeko ahụ yiri nke ahụ mana o nwere odiche di mkpa ka edeba ya. Kama afọ nke asaa nke ochichi Nebukadneza di ka o di na ndeko Jeremaya, 2 Ndi Eze nwere afọ nke asato (24:12). Otu nwere ike guo site na mmalite nke njem ahụ, nke ozọ site na nso ya. Ozokwa, kama ibu ndi e dotara n’agha nke Jeremaya 3,023, 2 Ndi Eze nyere “puku iri” (24:14-16)—Ihe ndeko Jeremaya “ma eleghi anya gunyere nani ndi ka mkpa.” Ozọ, kama n’afọ nke iri na asato nke ochichi Nebukadneza di ka o di na Jeremaya, 2 Ndi Eze nwere afọ nke iri na itoolu (25:8-12) -- na otu nkowa ahụ di. Na mwakpo ahụ Jeremaya mere n’afọ nke iri abuo na ato nke ochichi Nebukadneza, 2 Ndi eze ekwughị ubochi ma o bukwanu n’onu ogugu mmadu 745 Jeremaya kwuru na Nebuzaradan doro n’agha. Ozokwa, n’ime onu ogugu ndi ozọ Nebuzaradan kpogara

Nebukadneza na Ribla, isi ụlọ ọrụ ya dị n'ebe ọdịda anyanwụ nke Siria, bụ onye gburu ha n'ebe ahụ, 2 Ndi Eze deputara 72 (25:18-21), ebe Jeremaia deputara 74 (52:24-27).

Mgbe Daniel ghọtara na oge nke ndorọ n'agha nke ndi Juu na nke "ntogborọ n'efu nke Jerusalem" na-eru nso, o chekwasiri ihu ya n'ebe "Onyenwe anyi Chineke no, iji ekpere na iri isi ariri ike na-arifo, jiri ibu onu na akwa iru uju na ntu choo," na-ekwuputa mmehie nke ndi ya bu ndi e buworo n'agha n'agha n'agha, na-arifo Chineke ka o chigharja n'iwe ya na igbaghara mmehie, n'ih na o bu ya mere o ji mee ka ihu Ya di nsọ nwuo n'ih onwe ya. togboro n'efu (vs. 3-19).

Ma ka o ka no na-ekwu okwu n'ekpere, Gabriel, bu onye Daniel buru uzọ hu n'ohu (8:16), bira izi ya ntuziaka na afọ iri asaa ahụ na-abia na njedebe. akwusighi ahumahụ nile e nyere ndi ya. Kama nke ahụ, a ka ekpebiwo izu iri asaa (nke a na-ekwenyekari na o putara izu iri asaa nke afọ ma o bu afọ 490) n'isi Israel na obodo nsọ ahụ, (1) imecha mmebi iwu ahụ, na (2) ime ka ha dighachi na mma maka mmehie, (3) iweta ezi omume ebighi ebi, (4) imechi ohu na amuma akara, na (5) ite Mesaja ahụ nke kasi Nso mmanu (5) mmanu doru anya. Site na mputa nke iwu ka e weghachi na iwu Jeruselem ruo Onye E Tere Mmanu, Onyeisi (nke doru anya Kraist), a ga-enwe izu asaa na izu 62 (ngukota nke izu 69, ma o bu afọ 483) - a ga-ewughachikwa obodo ahụ n'ezie, o bu ezie na n'oge nsogbu (n'ih mmegide ogologo oge nke ndi iro, nke a kwara n'akwukwo Ezra na Nehemia). Ma mgbe izu 69 ahụ gasiri, n'etiti izu ikpezu (ma o bu afọ asaa), a ga-ebipu Onye E Tere Mmanu, ma mee ka aja na onyinye kwusi (o dighi mkpa mgbe a chusiri onwe ya). N'izu ahụ nke a ga-ebipu ya, Onye E Tere Mmanu ga-eso otutu ndi gbaa ndu—ma eleghi anya na-ezo aka n'ogbugba ndu oheru ahụ site n'obara nke ya, nke a ga-eji choro mba ndi Juu ihe di ka ihe di ka afọ 3 1/2 tupu a kposakwa ya nye mba ndi Jentail. Ma mgbe nke ahụ nile gasiri, ndi eze (ma eleghi anya ndi Rom n'okpuru Tajos di ka onyeisi, ndi ga-emesia gho eze ukwu nke alaeze Rom) ga-abia bibie obodo ahụ (Jerusalem), n'elu nku nke ihe aru na-eme ka o togboro n'efu, obuna ruo na njedebe zuru ezu e kpebisiri ike maka ya - ma eleghi anya na-ezo aka na mbibi nke Jerusalem na AD 70 n'okpuru Tajos - Kraist n'onwe ya, na-ekwu banyere mbibi nke Jerusalem. e kwuru ya site n'aka Daniel onye amuma" (Matiu 24:15).

E mmari, g izu 70 b (1) ib malite n mp ta nke iwu ah ka e weghachi na iwughachi Jerusalem na (2) e kewara ya gaa n oge nke asaa, 62, na n'elu - ma obu 49 afọ, 434 afọ, na afọ asaa.

E nwere iwu anọ ndi eze ato ndi Peshia nyere n'ih banyere nloghachi nke ndi Juu a dororo n'agha na nrughachi nke ulọ nsọ na Jerusalem: (1) Site n'aka Sairos Onye Ukwu ahụ, 536 BC (Ezra 1:2-4; 2 Ihe E Mere 36: 22-23); (2) Site n'aka Darayos Onye Ukwu, (Hystaspes), 519 TOA (Ezra 6:1-12); (3) Site n'aka Ataksaxes Longimanus (458 ma o bu 457 TOA), (Ezra 7:7, 11-26); Site n'aka Ataksaxes ozo, 445 tutu amuo Kraist (Nehemia 1:1; 2:1-8).

O buru na anyi amalite na AD 26, afọ e mere Kraist baptizim, mmanu site na Mmuo Nso, na mmalite nke Israel di ka Okpara Chineke, Jon 1:31-34 (mgbe o di afọ 30, Luk 3:21-23, omumu ya na-erubeghi 4 BC di ka kalenda Gregorian anyi siri di), wee guo azu na 483 afọ (afọ asaa gbakwunyere 5 BC), afọ asaa gbakwunyere 5 afọ. iwu Ataksaxes (nwa-nwoke nke Eze-nwayi

Esta, nke Akwukwo Esta). O doro anya na a kpogidere Kraist n'obe mgbe ihe dika 3 1/2; otutu afọ nke ozi onwe onye, ma o bu n'etiti izu nke 70 nke Daniel, mgbe o 'ga-eso otutu mmadu gbaa ndu. N'ih i onwu ya, o ghoro "onye ogbugbo nke ogbugba ndu oheru ahu" (Ndi Hibu 9:15), e zisakwara ya n'ebe Nile nye ndi Juu afọ 3 1/2 foduru n'ime "izu" nke 70 ahu, n'oge na-adighikwa anya e mesiri choro ndi Jentail na ndi Juu—"onye Juu bu uzọ, nyekwa onye Grik" (Ndi Rom 1:16).

Banyere "izu asaa" mbu nke iri asaa ahu (afọ 49 mbu), o bu n'oge ahu ka e wughachiri ulo nsọ na Jerusalem, gunyere mgbidi ya. (n'agbanyeghi na o malitere na mbu) -- na o bu n'ezie n'etiti oge nsogbu, na-egbu oge site na mmegide nke ndi agbata obi. E wuchara ulo nsọ ahu n'onwe ya na "afọ nke isii nke ochichi Darayos eze" (Ezra 6:15), na 516 BC, ma obodo ahu na mgbidi ya adichaghi ruo afọ 72 ka e mesiri, mgbe "afọ nke iri abuo nke ochichi Ataksaxes, bu eze" (Nehemaja 2:1-8) gasiri—na 444 BC, n'onwa 25, nke isii, n'onwa Elekere 25, nke isii. ya na akuku nke August-September anyi.

Isi nke 10: "N'afọ nke ato nke Sairos eze Peshia, e kpugheere Daniel otu ihe," gbasara "oke agha" (vs 1-2). Na Isi nke 10, 11, na 12 na-ejuputa na ya. Ubochi ahu gaara abu 534 BC, afọ abuo mgbe ndi agha mbu nke ndi Juu laghachiri n'ala nna ha n'okpuru Ezra, ma malite ihu oge nsogbu ndi ekwuru na 9:25. Nkebi nke a bu akuku nke mgbakwunye na isi nke 8 na 9, ma webata nkwa gbasara Alaeze Ukwu nke ano, na-emeputa akuku ufodu nke Isi nke 7. E zigara otu mmuo ozi na Daniel "ka o mee ka i ghota ihe ga-adakwas i ndi gi n'oge ikpezu; n'ih i na ohu ahu ka di ruo otutu ubochi" (10:14).

Akwukwo Bible Halley na-ekwu na n'ohu ikpezu a "Chineke weliri akwa mgbochi ahu ma gosi Daniel ufodu ihe mere eme nke uwa a na-adighi ahu anya - esemokwu na-aga n'etiti ogugu isi nke ndi kari mmadu, ihe oma na ihe ogo, na mgbal iji chikwaa mmeghari nke mba di iche iche, ufodu n'ime ha na-achọ ichebe ndi Chineke. Maikel bu mmuo ozi na-elekota Izrel (13-21). Mmuo ozi a na-akpoghi aha ya na Daniel kwurita okwu. Gris), na Chineke mere ka mmuo ozi ya (20) mee otu ahu (20). Daniel ufodu n'ime ulo oru nzuzo na-aru oru iji weta nloghachi nke Israel, otu n'ime ha nyeere Darayos aka (11:1).

Isi nke 11: Mmuo ozi ahu a na-akpoghi aha nke ya na Daniel kwurita okwu gara n'ihu: "Ma ugbu a, m ga-egosi gi eziokwu. Lee, eze ato ga-ebilite na Peasia, ma nke ano ga-aba ogaranya kari ha niile: ma mgbe o ga-esi ike site n'aku na uba ya, o ga-akpali ihe niile megide alaeze Gris" (v.2). Ekwuru nke a n'afọ nke ato nke Sairoseze Peshia (10:1). Ma-ubu 534 BC, mgbe o ka nwere afọ ano ichisi, ma o ga-aburiri onye mbu n'ime ato ahu. Abuo ndi na-eso ya ga-abu Cambyses II (530-522 BC) na Darius Hystaspes (522-486 BC). Nke ano ga-abu Xerxes I (486-465 BC), onye kasi baa ogaranya na nke kasi ike nke ndi eze Peshia -- eleghi anya Ahasueros nke Akwukwo Esta. O wakporo Gris mana e meriri ya na Salamis (480 BC). Nke a abughi njedebe nke Alaeze Ukwu Peasia ma oji, ma tinye ya na odida na Gris na nrigo elu ruo n'ikpezu, Persia dara n'aka eze Gris Alexander the Great na 330 TOA.

Amaokwu nke 3 na 4 na-ekwu banyere Alexander Onye Ukwu na alaeze Gris ya, na-ekwu, si: "Eze di ike ga-ebilikwa, onye ga-eji ike di ukwu chia, meekwa di ka uche ya si di. Mgbe

o ga-ebilikwa, a ga-agbaji alaeze ya, a ga-ekewakwa ya n'ebe ifufe anọ nke eluigwe di, ma o bughị umu ya, o bughikwa di ka ochichi ya si di, a ga-ewepukwa alaeze ya ndi ozọ." Di ka a mutara n'ihe gbasara isi nke 8 (leekwa p. 8 nke ndetu ndi a), mgbe Alexander Onye Ukwu nwuru na 323 BC, e ketara alaeze ya site n'aka umu umu kama kee ya n'etiti ndi ochiagha ya kacha ike. Otu n'ime ha bu Seleucus I Nicator, onye natara Syria na East Nile, onye guzobere usoro ndi eze Seleucid, nke digidere ruo 63 BC, mgbe ndi Rom wetara ya na njedebe. Onye ozọ nwere ike bu Ptolemy, onye natara Egypt na Libya ma guzobe usoro ndi eze Ptolemaic, onye ikpeazu so na ya bu Cleopatra VII a ma ama, bu onye gburu onwe ya kama inwe mmechuihu nke iputa na mmeri mmeri nke Rom mgbe o meriri Egypt na 30 BC Ndi isi ndi isi na usoro ndi ha na-achi bu ndi na-agba osọ oge na-enweghi oge o bu na-eme ka ndi ozọ na-agba osọ na-enweghi oge o bu. na-aga nke oma - na o na-adikari obere ibu ndi mmeko. E jidere obere Judia n'etiti, akuku nke oge Egypt na-achi na akuku nke oge Siria - o bu ezie na mpaghara ala bu akuku nke Siria. Nye ya, ndi ochichi Siria bu ndi eze ugwu, ndi Ijpt bukwu ndi eze ndida, di ka nke foduru n'isiakwukwo ahụ mere ka o puta ihè.

N'amaokwu nke 5, e kwuru banyere "eze ndida," na-ekwu "o ga-adi ike," na "otu n'ime ndi isi" (ya bu, onye ozọ n'ime ndi ochiagha Alexander the Great, ya bu, Seleucus), onye ghoro "eze ugwu," na "ga-adi ike karja ya" (n'elu Ptolemy, "eze ndida"). Ozokwa, n'amaokwu nke 6, e kwuru na "n'ogwugwu afọ, ha ga-ejikota onwe ha onu" (ya bu, usoro ndi eze ha ga-achi), ma o bughị n'ezie maka odjmma nke ha abuo. Sitekwa n'amaokwu nke 7 ruo ma o dikaria ala amaokwu 36, a na-ebu amuma mgba ha nwere n'uzo ziri ezi di iriba ama nke na ndi na-arụ ụka juru ikwere na e dere ha tupu eziokwu ahụ. Akwukwo Nso Halley Akwukwo ntuziaka na-achikota nke oma nke oma mkpa akuko ihe mere eme nke mkpurukwu na nkebiokwu nke na a na-emegharighari ha ebe a, dika ndi a (malite n'amaokwu 6):

"Nwa nwanyi" (6): Berenice, ada Ptolemy nke Abuo, ka e nyere Antiochus nke Abuo [nke ugwu], ma gbuo ya.

"Otu nke mgborogwu ya" (7): Ptolemy III, nwanne Berenice, na mmegwara, wakporo Siria, ma merie nnukwu mmeri (8).

"Umu nwoke abuo" ["umu ya ndi ikom", n'ihe odide Akwukwo Nso] (10): Seleucus III na Antiochus III. (11-12): Ptolemy IV meriri Antiochus nke ato na nnukwu mfu n'agha nke Raphia, nke di nso n'Ijpt (217 BC). (13): Antiochus nke Ato, mgbe afọ 14 gachara, ya na ndi agha di ukwu lota n'Ijpt. (16): Antiochus meriri Palestine. (17): Antiochus nyere nwa ya nwanyi Cleopatra na njiko alumi na nwunye aghugho nye Ptolemy V, na-atu anya site na ya iji nweta nchikwa Ijpt. Ma o guzoro na di ya, (18-19): Antiochus wakporo Asia Minor na Gris wee merie ndi agha Rom na Magnesia (190 BC). O laghachiri n'ala nke aka ya, e wee gbuo ya.

"Onye a na-eleli anya" (21-35): Antiochus Epiphanes. (21): O bughị onye nketa ziri ezi, o nwetara ocheeze site na aghugho. (22-25): O mere onwe ya onye-isi nke Ijpt, n'akuku ufodu site n'ike na akuku ufodu site n'aghugho aghugho. (26): Ptolemy VI, nwa Cleopatra, nwa nwanne Antiochus, meriri site na aghugho nke isiokwu ya. (27): N'okpuruNdachi nke obubuenyi Antiochus na Ptolemy gbara mbọ na-agho aghugho. (28): O si n'Ijpt lota Antiochus wakporo

Jerusalem, gbuo 80,000, were 40,000, ma resi ndi Juu 40,000 n'ibu ohu. (29): Antiochus wakporo Ijipt ozọ. Ma ugbo mmiri ndi Rom ["ugbo mmiri Kitim"] manyere ya ila ezumike nká. (30:31) O we wesa Jerusalem iwe-Ya, meru kwa ulo uku Chineke. (32): Ndi Juu si n'ezi ofufe dapu nyeere ya aka. (32-35): Umunna Maccabee bu ndi dike mere ihe.

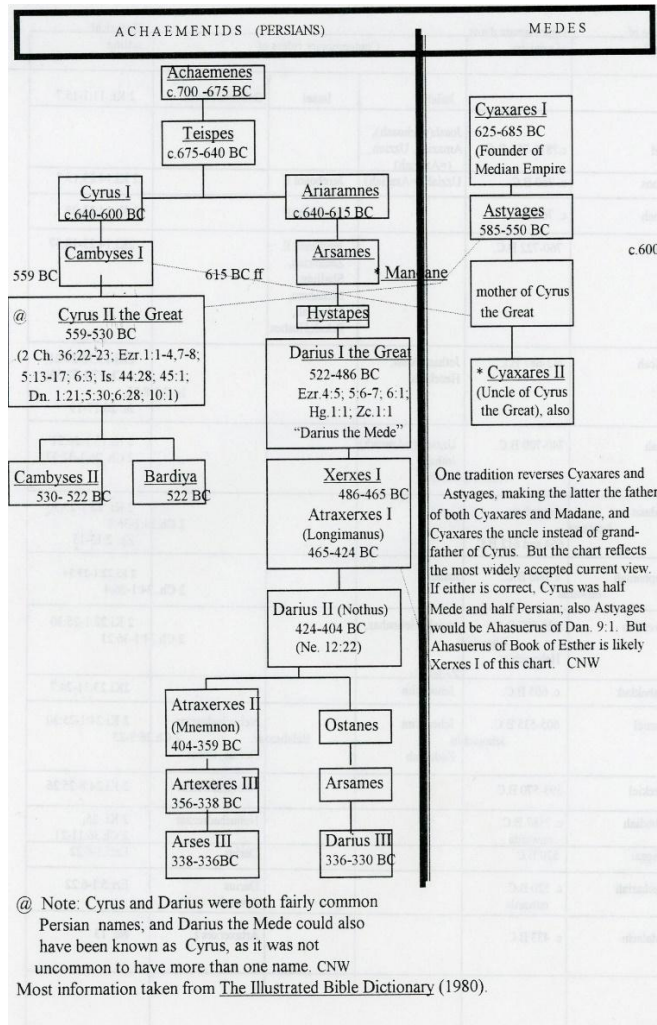
Amaokwu nke 36-45 aburu la ihe mgbagwoju anya maka ndi nyocha. N'igosi echiche di iche iche, Halley na-aju, si: "Antiochus Epiphanes? Ma o bu inwe Mohammedan nke Ala Nso? Ka o bu onye na-emegide Kraist? Ma o bu ato?" Ma o kwesighi ibu nke o bu la n'ime ndi ahụ. Ihe ndi gbara ya gburugburu ka bu esemokwu di n'etiti "Eze ndida" na "eze ugu", malitere n'isiakwukwo ahụ. Ya mere, "oge ogwugwu" nke Amaokwu 35 na 40 yikariri na-ezo aka na njedebe nke ochichi Gris ka o gafere ndi Rom - na 63 BC site na Siria na na 30 BC site na Egypt - ma o buru na o bughị na njedebe nke Antiochus Epiphanes n'onwe ya na 163 BC Ya mere, eleghị anya n'amaokwu ndi ahụ e kwuru n'elu bu nkwughachi na ihe ndi ozọ na-ekere okè na Antiochus nke Epiphanes n'onwe ya. gwusiri ya n'ihe-efu.

Isi nke 12: Ma njedebe nke onye ochichi aka ike o bu la aputaghi na onye ozọ agaghi ebili. Ma isi nke 12 yiri ka o na-ele anya ugbo a, o bughị na njedebe nke Antiochus Epiphanes ma o bu nke alaeze Gris, ma o bu obuna ruo na njedebe nke alaeze nke anọ (alaeze Rom) nke isi nke 2 na 7, kama ruo na njedebe nke oge n'onwe ya - ga-ekwe omume na mweghachi nke ike na obuna mmegide zuru uwa onu megide ndi Chineke, mgbe a ga-ejedebe n'ikpeazu site na mbilite n'onwu nke Chineke, na-esote ikpe ikpeazu site na mbilite n'onwu nke Chineke. 20:7-15 . N'isi iri na abuo nke Daniel, anyi nwere "mgbe ogwugwu" (v.4), "ogwugwu ihe ebube ndi a" (v.6), oge "mgbe a ga-emecha ihe niile" (v.7), "mgbe ogwugwu" ozọ (v.9), na "ogwugwu" (v.13). O dikwa mma imara na v. 4 na n'ihe metutara oge ogwugwu "otutu mmadu ga-agbaga nafro, a ga-amubakwa ihe omuma" --nkowa nke oha mmadu na-agagharị agagharị na mgbawa nke ihe omuma - njirimara nke oge anyi karja nke o bu la ozọ.

Amaokwu nke 11-12 na-ewetara anyi ihe isi ike a na-apughị imeri emeri ma o buru na anyi agbalia iweputa usoro iheomume n'ubochi ikpeazu site na ha. Ha na-agu, si: "Site na mgbe a ga-ewepu ihe aja nsure oku a na-achu mgbe nile, na ime ka ihe aru nke na-eme ka e nwee ebe togboro n'efu ga-adi, otu puku ubochi na nari ubochi abuo na iri itoolu. na-echere, bjarute puku ubochi nari ato na ise na iri ato." Otu onu ogugu bu afọ ato gbakwunyere ubochi 10, nke ozọ afọ ato gbakwunyere onwa 8 1/2, na otu di mkpumkpum na nke ozọ ogologo karja "oge, oge, na okara" nke V. 7, ma o buru na nke ikpeazu bu 3 1/2 afọ di ka a n'ozuzu ghotara. Ndi nke Chineke, na-abughị nke e bu n'obi na-akowa kpomkwem oge nke ga-adiru, ma o buru na a na-agu otu ubochi di ka otu afọ di ka n'ebe ufodu amuma, di ka na Ezekiel 4:6, n'otu amaokwu (11) anyi ga-enwe 1,290 afọ na na nke ozọ (12) 1,335 afọ ga-ewe azu azu site n'oge anyi (19 AD). di ka mmalite na otu ihe atu, na ka 651 AD na ihe atu nke ozọ, Otú o di, ihe mere na onu ogugu abuo, 45 ubochi (ma o bu ikekwe afọ) iche? ruru aru ulo nsọ di na Jerusalem (168 BC), nke ga-eweda anyi na 1122 AD na 1167 AD n'otu n'otu ma o bu, o buru na anyi ubochi ya site na "ihe aru nke itogboro n'efu" n'ihe banyere mbibi nke Jerusalem (Matiu 24:15), na ka ga-na-eweda anyi ala na 1360 AD na 1405 AD, n'otu n'otu na-ezuru na njedebe nke Daniel Okwu, "ihe aru nke na-eme ka o togboro n'efu" (v.11), nke Adam Clarke na ufodu ndi ozọ na-akowa na kwenyere na o ga-

adabara "n'ihe o bula a gbanwere n'onodu, ma o bu guzobe megide, iwu Chineke, ofufe ya, eziokwu ya, & c."

Name of Prophet	Approximate dates of ministry	Contemporary rulers of			Historical setting
		Judah	Israel	Babylon/Persia	
					2 Ki. 11:1-15:7
Joel	c. 7810-750 B.C.	Joash (=Jehoash), Amoziah, Uzziah (=Azariah)			
Amos	c. 760 B.C.	Uzziah (=Azariah)	Jereboam II		2 Ki. 14:23; 15:7
Jonah	c. 760 B.C.		Jereboam II		2 Ki. 14:23-29
Hosea	760-722 B.C.		Jereboam II Zechariah, Shallum, Menahem, Pekahiah, Pekah, Hoshea		2Ki. 14:23-18:37
Micah	742-687 B.C.	Jotham, Ahaz, Hezekiah			2Ki. 15:32-20:21; 2 Ch. 27:1-32:33; Is. 7:1-8:22; Je. 26:17-19
Isiah	740-700 B.C.	Uzziah (=Azariah), Jotham, Ahaz, Hezekiah			2 Ki. 15:1-20:21 2 Ch. 26:1-32:33
Nahum	between 664 and 612 B.C.	Josiah			2 Ki. 22:1-23:30 2 Ch. 34:1-36:1 Zp. 2:13-15
Zephaniah	c. 640 B.C. onwards	Josiah			2 Ki. 22:1-23:34 2 Ch. 34:1-36:4
Jeremiah	626-587 B.C.	Josiah, Jehoahaz, Hehoiachin, Zedekiah			2 Ki. 22:1-25:30 2 Ch. 34:1-36:21
Habakkuk	c. 605 B.C.	Jehoiakim			2Ki.23:31-24:7
Daniel	605-535 B.C.	Jehoiakim, Jehoachin, Zedekiah	Belshazzar,	Nebuchadrezzar, Darius, Cyrus	2 Ki. 24:1-25:30 2 Ch. 26:5-23
Ezekiel	593-570 B.C.			Nebuchadrezzar	2 Ki. 24:8-25:26
Obadiah	c. 7587 B.C. onwards			Nebuchadrezzar	2 Ki. 25, 2 Ch. 36:11-21
Haggai	520 B.C.			Darius	Ez.5:1-6:22
Zechariah	c. 520 B.C. onwards			Darius onwards	Ezr.5:1-6:22
Malachi	c. 433 B.C.			Artaxerxes I	Nc. 13

kama ịbụ otu -- otu nna na nke ọzọ nwa Astyages. Echetara m ihe o kwuru banyere nwa nwoke ahụ, ma tinye ya n'ọrụ nna ya. Nke ahụ mere ka ọ bụrụ ihe na-enweghị isi na ezighi ezi iji megide eserese ahụ na nkọwa ndị ọzọ m mere na ya. Whelsey emewo n'ezie Astyages nna nke ma Mandane na Caxares II, mana kwa nwa nwoke nke Cyaxares I.

A si na m chetara nke ọma, agaraghị m ekwupụta na "Mandane ịrụ Cambyses nke Mbụ, wee bụrụ nne Sairōs Onye Ukwu," ma agara m atụkwasi ihe ọzọ na "Cyaxares = Darius the Mede = nwanne nna nke Sairōs nke Abụọ, Onye Ukwu" - n'ikwekọ na nkuzi Whelsey, yana ihe akaebe na nlebara anya nke e depụtaghị n'elu peeji nke 5.

Ugbu a m ghọtara njehie m na nkwenye siri ike nke nkuzi Whelsey nwere, ana m ewepụta akụkụ ya, ka m wee kọwapụta akụkọ ya banyere mmekọrịta chiri anya n'etiti Sairōs Onye Ukwu na Dariōs onye Midia, ọbuna mgbe Sairōs nke Peasia tụpụsiri yoke Media nke nna Darayōs, bụ Eze Astyages. Iji mee ka ọ dị mfe igbaso, a ga-enye ndị isi mmalite mmalite na mkpụrụedemede ukwu. Ọzọkwa, enwere ike itinye okwu ma ọ bụ akpaokwu nkọwa oge ụfọdụ na bracket. A ga-enyekwa mmesi ike mgbe ụfọdụ site n'iji isi okwu ma ọ bụ imesi ike, ọ nweghị nke na-eme na mbụ.

ISI NKE OTU NKE NKWUKWU WHELEY

1. A naghị ahụ MEDIA na map nke Asia ọgbara ọhụrụ. N'oge ochie, ọ bụ nnukwu alaeze ukwu, nke gbasapụrụ n'akụkụ ndịda na ọdịda anyanwụ nke Oké Osimiri Caspian [ya na Ecbatana, Hamadan nke oge a, bụ isi obodo ya]. N'ebe ọwụwa anyanwụ dị ihe a na-akpọ Tartary, ma ọ bụ Central Asia. Persia we kpa okè-ala-ya na Ndida (ya na Susa, ma-ọbu Shusan, bụ isi obodo-ya), na Asiria n'Ọdida-anyanwu (ya na Ninive bu isi obodo-ya). [Babilon kpuchikwara agbata obi ya ndịda Peshia n'ebe ọdịda anyanwụ, Babilon bụkwa isi obodo ya]. . . .

Site n'ihè kasị mma nke a pụrụ ịtụba n'okwu ahụ, ọ dị ka Madai, nwa Jefet, nwa Noa, bụ ndị Midia, n'oge na-adighị anya ka mgbasasiri [site na Bebel]. O ji nke nta nke nta too ghọọ nnukwu alaeze ukwu, ma n'ikpeazu, onye agbata obi ya ka ike, bụ Asiria, meriri ya, ma nọgide na-achị ọgbè ruo ogologo oge. Mgbe e bibiri Alaeze Ukwu Asiria n'okpuru Sardanapalus (BC 710), Mgbasa ozi wegbara onwe ya ọzọ. Malite n'oge a ruo ná mmalite ọchịchị Sairōs [onye Peshia], gafere afọ 176, gụnyere ndị eze ise nọchiri anya ya. Dijoces bụ eze mbụ. Ọ nọchiri ya Phraortes, bụ onye chiri afọ 22 ma daa n'ihu Ninive, n'igbalị ịbọ ọbọ ọnwụ nna ya.

Nwa ya nwoke, bụ Cyaxares [onye malitere Alaeze Ukwu Midia], maliteghachiri n'asompi nketa ahụ, ma mgbe ọtụtụ akụ dị iche iche gasiri, ya na Nebukadneza, bụ eze Babilon, nọchibidoro Nineve, were ya, ma mee ka ala ahụ dị elu nke ntachi obi na ebube nke mmadụ gbakọọ. Mgbe nke ahụ gasiri, o buuru ogwe aka mmeri ya na South ruo Egypt meriri Peshia, ma laghachi na Ecbactania [sic] bujuru nnukwu ihe nkwa, ma ndị eze a ọzọ n'agha na-aga.

N'okpuru ọchịchị eze a, Media ghọrọ ebe obibi n'alaeze ya na-adigide adigide ma dị ike. Cyaxares, mgbe ọchịchị nke afọ 40 gasiri, hapụrụ ocheeze ya nye nwa ya nwoke Astyages, onye a na-akpọ n'ime akwụkwọ nsọ Ahazuirōs. Astyages nyere nwa ya nwanyị Mandane ịlụ

Cambyses, eze . . . nke Peasia. Mkpuru si n'alumdi na nwunye a bu Sairos a ma ama, onye ochichi kasi nwee ntupo nke akuko ihe mere eme oge ochie puru inya isi.

PERIA: N'ebe ndida Midia kpomkwem, e nwere okèala sara mbara nke a maara n'oge ochie na n'oge a n'aha Persia [nke a na-akpozi Iran, nke na-agunyekwa ebe bubu Midia]. Okè ya n'Ebe Qwuwu Anyanwu site n'India, n'ebe ndida site n'Alaeze Ukwu Asiria [nke a kwara n'uzo kwesiri ekwesiji di ka okè ya na ndida site n'Qwara Oké Osimiri Peasia nakwa n'ebe odida anyanwu site n'alaeze ndi Asiria], gbagoro elu ihe di ka kilomita 1,800 n'ogologo, na 1,000 n'obosara [nke na-akowa okè ya di ka alaeze ukwu mgbe e kwaturu Babilon) na 3 nke mbibi nke Babilon nile. ikpeazu chiri].

A gwara anyi n'akwukwo nsọ na Peasia, ma o bu Paras, di ka Daniel si kpo ya, ka a na-akpo llam n'oge ochie; na llam nwa Shem we biri ya, dika mbe Media buru Midia, n'oge basasiri (site na Bebel).

N'oge Ebreham, anyi na-ahu Kedoalaoma, bu eze llam, ma o bu Peasia, bu eze ukwu n'oge ya, bu onye meriri otutu alaeze ndi di n'Eshia. Site n'oge a ezigbo akuko ihe mere eme ha na-efunahu. Ma eleghi anya, ndi Asiria meriri ha, bu ndi buru ihe nile n'ihu ha ma nogide na-achiro ogologo oge. Ha mechara nweta nnwere onwe ha; ma n'oge na-adighi anya a manyere ya igbara ya arukwaghim ya ozo nye ndi Midia, dika m hwororiji, ma nogide na-ejere ha ozi, site n'aka ndi eze ha, ruo n'oge Sairos. Cambyses, onye sitere n'ezinulo eze nke Achamenaus, luru Mandane, ada Astyages, Eze Media, wee ghoo nna Sairos, bu onye a muru inaputa obodo ya site n'ibu ohu [nke ndi Midia, ochichi nke eze ya, bu Astyages, siri ike ma buru ndi a na-adighi amasi ya obuna n'etiti ndi Midia], iji weghachi ndokpu n'agha nke Jerusalem, na iji guzobe ochichi kasi ike n'Eshia.

II. A muru Sairos n'afọ 599 Tupu Oge Ndi Kraist. Mgbe o di afọ iri na abuo, o so nne ya bu Mandane gawa n'ogige Midia. N'oge na-adighi anya, Astyages nwere mmasi na odidi di mma nke nwa nwa ya, nke mere na o jigidere ya na Media, ebe o noro afọ anọ ma o bu ise. Osi nneto eto. . . kwere nkwa na o ga-abu nnukwu osisi cedar. Mparita uka nke iwe ya, idi mfe nke mbupu ya, ezi obi nke obi ya, na nke kachasi, ike nke ogwe aka ya, kpaliri mmasi nke ulo ikpe, ogige ahụ, na ulo nzuko ahụ. Ndi Midia, ma ndi a ma ama ma ndi a na-amaghi ama, gosiputara site na njiko ha na Sairos kwesiri nnoo ekwesiji, ma o buru na o bughu akara aka, iyi okpueze [nke o mere, obunadi n'isi ha, site n'enyemaka nke otu akuku nke ndi agha ha].

Mgbe o di afọ 17 o laghachiri n'obi nna ya, ngozi ihunanya nke ndi Midia sochiri ya, ma jiri inu oku n'obi nabata ndi Peshia ala ya. N'agha ndi ahụ na-enweghi atụ nke a na-ebuso mba ndi gbara agbata obi mgbe ufody, Sairos na-enwe mmeri mgbe nile, na-eji mmesapu aka na-akwughachi ndi nwere obi ike ugwo mgbe nile, na-eji obi ebere na-echekwa ndi e meriri emerim mgbe nile. Ka nna ya bu Cambyses na-eme agadi, o ji nwayoo nwayoo na-ejikota Sairos na ya na ochichi, bu ibu arọ o na-ebu. O wee diri ndu ruo mgbe o gbara afọ iri anọ. Ma oge ndu ya niile abaghi uru n'efu; oge ohuru nke usoro agha Peshia malitere ya. E hiwere usoro ido aka na nti nke mere ka ndi Peshia buru ndi agha kasi mma n'Eshia n'oge na-adighi anya. A zulitere nka nke udo, mmepeanya na-aga n'ihu ngwa ngwa, na ndi a na-eme ihe ike, ndi ohu na ndi na-adighi

mkpa, n'okpuru oḡuḡu isi nke Saiṛos na-agbanwe agbanwe, b̄jara na mberede nke ukwu nke na nd̄i agbata obi ha boro ha ebubo d̄i ka nd̄i na-ach̄o ̄ch̄iisi Asia.

CYRUS NA CYAXARES: Astayages, b̄u eze Midia, [mgbe nd̄i Peshia ch̄up̄ur̄u ya], nw̄ur̄u, hap̄ukwa ōch̄ich̄i ya nye nwa ya nwoke, b̄u Cyaxares [nke anȳi p̄ur̄u ̄ikp̄o Cyaxares nke Ab̄uḡ], b̄u onye j̄i nan̄i otu af̄o t̄oḡ Saiṛos [onye ō ga-ab̄ur̄ir̄i na ya na Saiṛos n̄o n'ob̄i eze n̄o n'ob̄i nakwa n'agbanyegh̄i na ō gagh̄i n'ihu n'Ecbatana]. Neriglissar, b̄u eze Babil̄on, . . . chere na onw̄u Astayages b̄u nsogbu d̄i mma iji gbanah̄u or̄ja strok na-ekpochap̄u n'ike nke Media na-eto eto, were nnukwu nd̄i agha 250,000 si n'ogb̄e nd̄i mmad̄u bi na West nke Yufretis, ma tinye onwe ya n'isi ha. Cyaxares II n'oge na-ad̄ibegh̄i anya wegħaara ōch̄ich̄i ōch̄ich̄i [nke doro anya na ō b̄u Saiṛos na-akwado na nḡozi], ̄uj̄o t̄ur̄u ya n'uz̄o ziri ezi maka nkwaḡebe ha d̄i ukwu, b̄u nd̄i na-eyi egwu ō b̄ugh̄i nan̄i na ha ga-anap̄u ya okpueze na alaeze ukwu kama na mberede imenȳu at̄umanya ire ̄t̄o ya nd̄i Media ga-ebili n'alaeze nke Eshia [nke o doro anya na o chere na a p̄ur̄u ime ya na Peasia]. Ot̄u ō d̄i, n'at̄ugh̄i ̄uj̄o, site n'ogba aghara ah̄u j̄ogburu onwe ya, o tinyere nd̄i agha ya ngwa ngwa, na mkpebi nke nguzogide d̄i ukwu, ma ziga maka enyemaka na Peshia, na-ar̄iḡi ike ka e nye Saiṛos n'iwu nke nd̄i inyeaka.

Ōch̄ich̄o ah̄u zutere nnabata ozugbo. Site n'uz̄o p̄ur̄u iche Saiṛos si ch̄ikwaa nd̄i agha ya, anȳi p̄ur̄u iche na oḡuḡu isi ya nke nakweerelari, nnukwu at̄umat̄u mmeri ah̄u o mes̄ir̄i mebie . . . Mgbe e chik̄otara ha niile, ha ruru puku iri at̄o na otu. Nd̄i agha a h̄op̄utara, nwere ike nwee ike ̄ir̄u nnukwu or̄u.

N'isi nke ah̄u, Saiṛos sonyeere nwanne nna ya Cyaxares, na-ejikerela ̄j̄o njem. Na nkwonkwo iwu, ha kwagara kwup̄ta ok̄e-ala nke Asiria, mgbe Saiṛos belatara eze Armenia, site na nnup̄isi, nwetara na nna na-ap̄ugh̄i imeghari enyi, na nwa, na-akpali Tigranes, obi enyi.

Neriglissar, b̄u eze Babil̄on, ebe ō ch̄ik̄otaworo ̄igw̄e nd̄i agha d̄i 200,000 nd̄i na-eji ukw̄u akw̄o ̄ugb̄o mmiri na puku ̄inȳinya 60,000, gakwuru Midia ma zute nd̄i Midia na nd̄i Peasia, b̄u nd̄i na-ab̄ugh̄i okara on̄u oḡuḡu ha, n'ebe na-ad̄igh̄i anya site n'ok̄e nke alaeze ukwu ab̄uḡ ah̄u. A l̄ur̄u agha n'ozuzu, Saiṛos meriri kpam kpam. N'ih̄i na ō b̄u ezie na Cyaxares nwere otu iwu nha anya, ma ok̄a mm̄uta sayens̄i nke Saiṛos ch̄or̄o ma nweta nsop̄ur̄u na-enwegh̄i nkewa nke laurel.

E gburu eze Babil̄on, . . . + ndien em̄a eyak itienna esie en̄o mbon Media ye Persia. . . Labourosarchod jup̄utara ocheeze Babil̄on ozugbo, onye obi ōj̄o ya, n'ime onwa ole na ole, gbara nd̄i ō na-ach̄i ume ka ha ch̄oḡ mgbazi ikpeazu, site n'iji ya ch̄uḡ àjà maka ̄ib̄o ōb̄o ha. . . E chiri Belshaza [nwa nwoke na onye na-ach̄i Nabonid̄os, b̄u onye na-anogh̄i ot̄ut̄u oge, na-ahap̄ur̄u nwa ya ibu or̄u ōch̄ich̄i] okpueze n'on̄oḡu ya. . .

Ka ō d̄i ugbu a, Saiṛos gbasoro at̄umat̄u ̄ir̄u or̄u siri ike n'ibelata ebe siri ike nke nd̄i Asiria, ma jiri nke nta nke nta na-akwadebe njem na-enwegh̄i mgbochi na-aga Babil̄on. . . . agha a ma ama nke Thymbra . . . guzobe aha ya d̄i ka dike mb̄u na ihe nkiri nke ̄uwa. Agha a kpebiri ōḡin̄ihu nke obere Asia. Saiṛos ch̄ir̄i ak̄u ya: Arabia na Siria dara n'ihu ya nke om̄a, ruo n'ikpeazu, nnukwu Babil̄on guzoro naan̄i ya n'ak̄uk̄u osimiri Yufretis, wee gbak̄uta onye meriri ah̄u iwe, iwe n'ih̄i ihe ̄iga nke om̄a ya n'oge gara aga, na-emegidekwa mb̄o ya n'od̄in̄ihu.

Ọ ma-kwa-ra ulo-ikwū-ya n'iru obodo ahụ, we nọchigide n'agha m̀be dum. . . . N'ebe dịtụ anya site n'obodo ahụ, e nwere nnukwu olulu mmiri, ndị e gwuru maka nzube nke inweta mmiri a na-apughị igbagha agbagha nke Yufretis, na igbochi mmetụta na-egbu egbu nke mkpuru mmiri mgbe ụfọdụ. Ọtụtụ ọwa mmiri mebere nzikorita ozi n'etiti ọdọ mmiri ndị a na osimiri ahụ. Site n'imeghe ọwa mmiri ndị a, mmiri nwere ike isi n'uzọ nkịtị gbanwee, akwa nke osimiri ahụ akpọnwụkwara, ma meghee ohere ibanye n'ime etiti obodo ahụ.

A na-eme ememe ọha na eze nke ndị Babilon n'ozuzu ha n'ogba aghara, inubiga mmanya okè, na omume ịla n'iyi kasinụ, a na-agakwa n'ihu ọtụtụ ụbọchị n'eseughị aka. Sairos hōrō abalị bu otu n'ime ememme ndị a maka imezu atumatụ ya. .

Mgbe Sairos nọ na-eweghara obodo ahụ n'enweghị mgbagha, [Chineke wepuru ihe odide ahụ dī ebube n'ahụ mgbidi ahụ inụ mmanya na oriri oké mkpọtụ nke Belshaza na ndị isi na ndị inyom nke alaeze ya, nke Daniel kowara ya dī ka nke putara, a turu Belshaza n'ihe ọtụtụ wee hụ ụkọ, kewaa alaeze ya wee nye ndị Midia na ndị Peasia].

Sairos anọworị n'onu ụzọ áma nke obí ahụ. E wee dasie mkpu ike, Belshaza bú ajọ omume, si n'ulọ nzukọ ahụ na-agba ọsọ, mma agha dī n'aka, ndị Peshia zutere, ha wee ghubie ya ozugbo, ya na ndị niile na-ejere ya ozi. . . .

Onwu Belshaza . . . tinyere oge na Alaeze Ukwu Asiria nke abụọ, BC 536. Mbelata nke Babilon sochiri na nrubeisi nke okèala Asiria nile, na alaeze nke Sairos gbakwara North site na Caspian na Black Sea, East site India, South site Arabian Sea [Persian Gulf] na Ethiopia, na West site Lybia, Mediterranean, na Archipelago; ighota Asia Minor, Siria, Egypt, Arabia, Asiria, Armenia, Media, na Persia; Sairos na Cyaxares, ma ọ bụ, dī ka a na-akpọ ya n'Akwukwo Nso, Darayos onye Midia, guzobe ọchichị n'oge na-adighị anya. Ha kewara alaeze ukwu ahụ n'ime otu narị ógbè dī iche iche, dī ka onye amuma ahụ si kwuo, ma hopta ndi nọchiri anya eze ma ọ bụ ndi ọchichị. . . .

CYRUS ONYE: Afọ abụọ mgbe odida nke Babilon gasiri, Cyaxares, nwanne nna, na Cambyses, nna nke Sairos, nwuru, na ọ hapuru nanị onye-isi nke alaeze ukwu ọhuru ahụ, BC 534.

IHE ỌZỌ KWESIRI NA DARIUS THE MEDE

1. JOSEPHUS: "... ma mgbe Darios wegbara Babilon, na mgbe ya na Sairos, bú onye ikwu ya, meworo ka ọchichị ndi Babilon kwusi, ọ dī afọ iri isii na abụọ. Ọ bụ nwa Astyages, nweekwa aha ọzọ n'etiti ndi Gris." (Ant.X, 11, 4.)

2. NKQWA PULPIT: "Nkwa nke nwetaworo nkwo kasinụ n'etiti ndi na-edebe oge ochie nke Daniel bụ na Darios onye Midia bụ Cyaxares nke Abụọ"—ya mere, nwa Astyages na nwanne nna Sairos.

"Anyi maara na 'Gobaru,' ma ọ bụ 'Oybaru' - 'Gobryas' n'asusu Grik - bụ onye Sairos hoptara onye ọchichị mgbe o meriri Babilon, na na, na edemede nke ihe ncheta Sindschirli, Gobryas,

_____ ma ọ bụ _____, adighi ka Darius, _____." IHE: A na-edochi oghere maka edemede nke enweghi ike iji akurungwa anyi megharia.

3. INTERNATIONAL STANDARD BIBLE ENCYCLOPEDIA (nke e hotara na-eji akara ngukọ): Darius onye Midia (Dan.6:1; 11:1) bu nwa Ahasueros (Xerxes) nke mkpuru ndi Midia (Dan.9:1). O natara ochichi nke Belshaza onye Kaldia n'onwu nke onye-isi ahụ (Dan.5:30–31; 6:1), e wee mee ya eze na-achi ala-eze nke ndi Kaldia.

Site na Dan 6:28 ayi nwere ike iche na Darios bu eze n'oge ya na Sairos. N'ezí akwukwo Daniel, e nweghi aha Darios onye Midia aha, n'agbanyeghi na e nwere ezi ihe mere a ga-eji kpoputa ya na Gubaru, ma o bu Ugbaru, bu govanọ Gutium, bu onye e kwuru n'akwukwo akuko Nabunaid-Cyrus Chronicle ka Sairos hoputara ya di ka onye na-achi Babilon mgbe e jidere ya n'aka ndi Kaldia.

(a) Gubaru nwere ike ibu nsughari Darius. Otu mkpuredemede di egwu n'asusu Arabik putara "eze," "onye mmegide," na "onye na-egbochi." N'asusu Hibru, mweputa nke mgborogwu putara "onyenwe," "nwanyi ukwu," ma o bu "eze nwanyi": na Aramaic, "dike," "onye puru ime ihe Nile."

(b) Gutium bu obodo di n'ebe ugu nke Babilon, o nwekwara ike ibu n'oge Sairos, otu akuku nke ogbe Midia.

(c) Ma o burugodi na Gutium abughi akuku nke Midia n'oge ahụ, o bu omenala ndi eze Peshia ihoputa ndi Midia nakwa ndi Peasia ibu ndi satraphi na ndi agha. N'ihi ya, Darius-Gubaru nwere ike ibu onye Mede, o burugodi na Gutium esoghi na mgbasa ozi kwesiri ekwesị.

(d) Ebe o bu na o dighi mgbe Daniel kporo Darios eze Midia, ihe aha ya ma o bu onodu ya puru ibuwori tupu e mee ya eze na-achi alaeze ndi Kaldia. Ebe o bu na ochichi ndi Kaldia agunyebeghi ma Midia ma o bu Peasia, o dighi ihe ama o bu di n'akwukwo Daniel na o ditula mgbe onye dere ya bu n'obi puta ihe na Darayos onye Midia chiri [ma o bu o chibeghi] ma o bu Midia ma o bu Peasia. [O kwughi ihe o bu banyere ndi mbu ya ma e wezuga na o bu onye Midia, kama o mere ka o doo anya na ya bu onye a ma ama na mmekorita nke ndi Midia na Peasia.]

(e) Na a na-akpo Gubaru Govanọ (pihatu), na Darios onye Midia, eze, abughi ihe megidere njirimara ya; n'ihi na n'oge ochie nakwa n'alaeze owuwa anyanwu, a na-akpokari ndi ochichi ogbe na obodo ndi eze. Ozokwa, n'asusu Aramaic, o dighi okwu dabara adaba karia "eze" a puru ihu onye na-achi okpuru ochichi, ma o bu ogbe nke alaeze ukwu ahụ.

(f) Na ekwuru na Darayos nwere ndi satraps 120 n'okpuru ya adighi emegide nke a; n'ihi na okwu Persian "satrap" bu ebighi ebi, di ka okwu bekee "govano." E wezuga nke ahụ, a na-ekwu na Gubaru hoputara pihatus n'okpuru onwe ya. O buru na alaeze ndi Kaldia nke o natara di ukwu di ka nke Sagon [722-705 BC, "eze Asiria" (Aisaja20:1) o puru idi mfe ihoputa 120 n'ime ndi ochichi ndi a; n'ihi na Sagon kporo aha obodo 117 na mba ndi o hoputara ndi isi na ndi ochichi.

(g) Ndi mmadu, mba, na asusu ndi di n'isi nke 6 adighi emegide njirimara a; n'ihu na Babilon n'onwe ya n'oge a ka ndi Kaldia, ndi Arabia, ndi Siria na ndi Juu bi, ma ala-eze nke ndi Kaldia nabatakwarara ndi Asiria, ndi Ilam, ndi Finishia na ndi ozoz n'ime oke ya.

(h) A kwadoro njirimara a n'ihu n'eziokwu na o dighi onye ozoz mara akuko ihe mere eme nke nwere ike iputa nke oma. N'ezie, ufodu chere na Darayos onye Midia bu ihe e cheputara n'oge gara aga Darios Hystaspis; ma nke a na-eme ka o buru ihe na-agaghi ekwe omume ebe o bu na agwa, omume, na alaeze ukwu nke Darios Histaspis, nke anyi maara nke oma site n'ihe ncheta nke ya na site n'aka ndi oko akuko ihe mere eme nke Gris, adighi ka ihe Daniel na-ekwu banyere Darius onye Midia.

[Ngwusi nke nnota sitere na International Standard Bible Encyclopedia.]

POSTSCRIPT

E jikotara ibe akwukwo ozoz nwere chaati sitere n'aka THE ILLUSTRATED BIBLE DICTIONARY (1980), nke nwere nkowa ndi emezighariri. Ha na-anochi anya nke ukwu ihe a gaara ekwu na nkowa ndi mbu ma o buru na o bughu maka ncheta na-ezighi ezi nke otu n'ime nkuzi Whelsey nke e biputara na Millennial Harbinger nke Septemba 1830, na akuko ihe mere eme nke Alaeze Ukwu Midia na Persia.

IHE NDI BAIBUL NKE NKE XERXES NA AHASUERUS

Nsape nke Xerxes bu mgbalu itughari asusu Grik, sitekwa na nke ahu gaa na bekee, okwu Persian Khshayarsha. Otu okwu ahu n'asusu Hibru weere udi nke e mechara kpo aha ka o weputa Ahashawerosh, ma sugharja ya n'asusu Bekee ka Ahazuiras. A na-ekwu na okwu Hibru, na ma eleghi anya na Persian, putara "eze." Enwere ike iji ya dika aha ma o bu aha. E ji okwu Hibru ozoz putara eze ma o bu onye ndumodu mee ihe n'Akwukwo Esta, ka anyi wee nwee okwu ahu bu "Eze Ahasweras" (1:2,9,16,19; 2:1,12,16,21; 3:1,6,7,8,12; 3:1,6,7,8,12; 6:2; 7:5; 8:1,7,10:0,12:3,12;

Isi nke 4

Amuma - Alaeze Daniel Isi nke 7

1. Di ka Daniel kwara: Isiakwukwo a nwere nro na ohu ndi yiri nro Nebukadneza putara n'Isi nke 2, ma e nwekwara akuku ufodu ndi ozoz. N'ohu Daniel o huru anu ohia anu bu ndi nochiri anya alaeze anu nochiri anya uwa, bu nke alaeze ebighi ebi natara n'eluigwe site n'aka "onye di ka nwa nke mmadu" nochiri anya ya. Site na nkwenye onu, ndi a na-anochi anya otu alaeze ahu e sere onyinyo ha na nro Nebukadneza, malite na Babilon na Nebukadneza di ka eze ya. Di ka Daniel si kwuo, e nyere "ndi Midia na ndi Peasia" (5:28), nke e nochitere anya n'ebe a na n'ebe ndi ozoz alaeze ahu di ka otu alaeze nke mba nile (lee 6:8, 12, 15; Esta 1:1-3, 14, 18-20; 10:2) -- alaeze ukwu Midia na Peasia, ma o buru na i choru. Ma mgbe o wegharaworo alaeze ukwu Babilon, Darayos onye Midia natara ala-eze ahu (5:28; cf. 11:1). Mgbe ahu n'ime afu ole na ole,

dịka akụkọ ihe mere eme nke ụwa si kwuo, mgbe nke ikpeazụ ahụ nwurụ, Daniel na-ekwu maka "ọchịchị Sairōs onye Peasia" dị ka ndị a (6:28; cf. 10:1).

2. Dị ka ndị Protestant Conservative Versus Roman Catholics and Liberal kọwara: Echiche ọdịnalala nke ndị nsụgharị Protestant bụ na alaeze anọ sochiri anya nke Isi nke 2 na 7 bụ ndị Babilon, Medo-Persian, Gris (ma ọ bụ Masedonia), na alaeze ndị Rom, ebe alaeze ụwa nke ise bụ nke Kraịst, nke e hiwere n'ụbọchị ndị eze Rom. Ma ndị Roman Katolik na ndị nsụgharị na-emesapụ aka ewerewo ndị Midia na ndị Peasia dị ka alaeze abụọ kama ibụ otu, si otú a mee ka Alaeze Ukwu Gris bụrụ nke anọ, na Izrel bụrụ nke ise. Ndị Roman Katolik na-eme ya n'uzọ bụ isi megide nkọwa ọdịnalala ndị Protestant na "obere mpi" nke anọ ọhịa nke anọ (7:8,19-26) na-anọchi anya Papacy na mmekọrịta ya na Alaeze Ukwu Rom. Ndị nsụgharị na-emesapụ aka na-abughị ndị Katolik na-eme otú ahụ n'ihị na ha ekweghị n'amụma amụma, bụ nke ha ga-ekweta ma ọ bụrụ na ha ekweta na alaeze ụwa nke anọ nke Isi nke 2 na 7 bụ nke Rom. N'ihị na Alaeze Ukwu Rom akwụsighị ndị Gris ruo na narị afọ mbụ BC, mgbe e meriri Siria na 63 BC na Ijipt na 30 BC, ma ha na-ekwu na e dere Akwụkwọ Daniel na narị afọ nke abụọ BC.

3. Nkọwa nke nnwere onwe na nke Katolik na-enweghị isi na nke na-adighị arụ ọrụ: Ime onye Gris kama ibụ alaeze Rom ka ọ bụrụ nke anọ nke Daniel zubere n'uzọ ọ bụla adighị edozi nsogbu maka ndị Katolik na ndị na-emesapụ aka. N'ihị na Daniel kọwara nanị alaeze ukwu atọ n'ụwa, ọ bughị anọ, ga-anọchi Babilon, ebe akụkọ ihe mere eme na-eme ka o doo anya na ndị Rom bụkwa alaeze ụwa n'otu aka ahụ, na onye ikpeazụ ga-anọchi Babilon.

Ọzọkwa, n'oge idị adị nke alaeze ụwa nke anọ ga-esochi ya, Chineke nke eluigwe ga-eguzobe alaeze eluigwe na ala nke ndị ọzọ na-agaghị ebibi ma ọ bụ weghara (2:34-35; 44-45; 7:13-14, 27). Nke a na ndị liberals na ndị Katolik ga-eme ala-eze nke Israel. Ma e guzobeghị nke ahụ n'oge ndị eze Gris. E hiwere ya na Sainai na narị afọ nke 15 BC, ọ bụakwara na njedebere na AD 70 mgbe ndị agha Rome bibiri Jerusalem, n'oge ndị eze ma ọ bụ ndị eze ukwu Rom. Ma anyị kwesiri itule mmalite ya dị ka ọ dị na narị afọ nke abụọ BC n'oge Judas Maccabeus na ndị na-eso ụzọ ya nwetara nnwere onwe site na mpaghara ndị Siria nke alaeze Gris, dị ka ndị ntugharị okwu a kpọturụ aha n'elu si eme, ọ ka bịa n'ikpeazụ na AD 70, ọ bughịkwa ebighị ebi. Ma ọ bughị alaeze eluigwe na ala.

Ọzọkwa, ọ bụrụ na anyị echee banyere alaeze ụwa nke ise ga-esochi ya dị ka nke Kraịst nke Israel ime mmụọ, dị ka ọ na-aghaghị ibụ—ọ bughị nke ụwa a (Jọn 18:36) -- e guzobebeghị ya ruo n'oge ndị eze Rom. N'ihị na Jọn Baptist na Jizọs na ndị na-eso ụzọ ya, tupu Jizọs anwụọ, kwusara ya dị ka "dị nso" (Mt 3: 2; 4: 17' 10: 7) ma ọ bụ "bjarutere gi nso" (Luk 10: 7, 11). Ihe dị ka ọnwá isii tupu akpogidere ya n'obe na mbilite n'ọnwụ ya, Jizọs kwuru na "e nwere ụfọdụ n'ime ha ndị guzoro nso, ndị na-agaghị edetụ ọnwụ ire ma ọlị, ruo mgbe ha ga-ahụ alaeze Chineke ka ọ ga-abia n'ike." (Mak 9:1) Mgbe ahụ, mgbe o bilitesiri n'ọnwụ, o mere ka obi sie ndịozị ya obi ike na "unu ga-anata ike mgbe mmụọ nsọ ga-adakwasị unu" (Ọrụ 1:8), bụ ebe o siworo na a ga-eme ha baptizim n'oge na-adighị anya ụbọchị ole na ole site n'ebe a.' (v.5). Na, na Pentikost, ụbọchị iri ka ọ rịgoro n'eluigwe, "ha niile juputara na Mmụọ Nsọ, malite ikwu okwu n'asụsụ dị iche iche dị ka Mmụọ Nsọ nyere ha ikwu okwu" (Ọrụ 2:1-4). Ike nke mmụọ ahụ gara n'ihu na-egosiputa site na "ọtụtụ ihe ebube na ihe irịba ama nke e mere site n'aka ndịozị" (v.43).

Ọzọkwa, a gwawo nne Jizọs tupu a mụọ ya, na “ọ ga-abụ onye ukwu, a ga-akpọkwa ya Ọkpara nke Onye Kasị Elu: Jehova Chineke ga-enyekwa ya ocheeze Devid nna ya: ọ ga-achikwa ụlọ Jekọb [Izrel] ruo mgbe ebighị ebi, alaeze ya agaghikwa enwe ọgwụgwụ” (Luk 1:32-33). Na Pentikọst, site n’ike mmụọ nsọ nke Mmụọ Nsọ, e kwusara na o mere ka o si na ndị nwurụ anwụ rịgoro n’eluigwe ka ọ nọkwasi n’ocheeze Devid (Ọrụ 2:22-36)—ya bụ, ichi ndi Chineke, bụ Izrel ime mmụọ, n’ihi na Chineke, di ka Devid mere mgbe ọ na-achi Izrel anụ ahụ. Mgbe nke ahụ gasiri, “ndi nsọ na ụmụna ndi kwesiri ntụkwasi obi n’ime Kraịst” ka e kwuru na a napụtara ha n’ike nke ọchịchiri wee “sugharja . . . Ndien ke ini John ekewetde Ediyarade ke ekperede utiti akpa isua ikie Christian, enye ama ọdọhọ mme andikot mme Christian ete: “Ami John, [ndidi] eyeneka fo, nnyuñ nbuana fi ke ukut ye obio ubon ye ime eke edude ke Jesus.” (1:9). N’ikwu ya n’uzo ọzọ, alaeze Kraịst di adi ma mejuputara ndi “n’ime Jisọs”—ya bụ, ndi ha na ha na-akpakorita ma na-erubere ya isi. Ma ihe a nile bu n’oge ndi eze Rom, ọ bughị nke ndi eze Gris.

4. Mkpebi na Mmetuta: N’ihi ya, ọ di ka ihe a na-apughị izere ezere na Alaeze Ukwu Rom bu alaeze nke anọ nke Daniel 2 na 7, n’oge idi adi nke Chineke nke eluigwe ga-eguzobe otu alaeze eluigwe na ala na nke na-adigide adigide. “N’ubochi ndi eze ahụ [ndi Rom] ka Chineke nke eluigwe ga-eme ka otu alaeze bilie nke a na-agaghị ebibi ebibi, ọ bughikwa ọchichi ya agaghị ahapu ndi ọzọ: ma ọ ga-etipja alaeze ndi a niile [ndi anọ bu ya ọzọ], m ga-eguzokwa ruo mgbe ebighi ebi” (2:44). Nke a na-agunyekwa ihe ọ putara banyere nkewa na “mpi iri” na “obere mpi” ọzọ nke anụ ọhia ma ọ bu alaeze nke anọ ahụ, ma anyi nwere ike imata ha nke ọma ma ọ bu na anyi ejighi ya.

5. Nkewa nke Alaeze nke anọ: Na Daniel 2, alaeze nke anọ nochiri anya ukwu na ukwu (ma eleghi anya abuo) na mkpisi ukwu (ma eleghi anya iri) nke ihe oyiya nke Nebukadneza roro nro ya. Ihe iru uka adighi ya na ndi a nochiri anya nkewa nke Alaeze Ukwu Rom gaa n’ebe ọ na-achi n’ebe ọwụwa anyanwu na n’ebe odida anyanwu, nke mejuputara alaeze ma ọ bu ọgbè “iri”. Na Daniel 7, a na-anochi anya alaeze nke anọ di ka anụ ọhia nwere mpi iri (vs.7,20, 24), nke a na-ekwu na ha bu 'ndi eze iri' (na, n’ezie, ọchichi ha) na-esi na ma ọ bu site n’ime ma kowaa dika akuku nke alaeze ahụ (v.24). Na Nkpughe 17, anyi ọzọ yiri ka a na-anochi anya Imperial Rome di ka anụ ọhia nwere "mpi iri" (vs.3, 12, 16). Ndi a nochiri anya ndi eze iri bu ndi n’oge e dere Mkpughe na-enwetabeghi alaeze ha, ma ha ga-anata ha n’oge ha ga-achi na anụ ọhia ahụ na di ka akuku nke alaeze ya ma ọ bu alaeze ukwu nke a obere oge kowara di ka "otu awa" (vs.12-17), tupu mbibi nke kwuru na alaeze.

6. Mmata nke "mpi iri": Onugwu 'iri' nwere ike ọ gaghị ebu n’obi maka iri kpomkwem, kama ọ nwere ike ibu onugugu gburugburu nke ihe atụ nke onugugu na-enweghi njedebe ma di mma. Na n’etiti ndi na-eche kpomkwem iri putara na ọ dighi unanimity di ka ndi mebere ya. Nke ahụ bu eziokwu maka ndi na-ejide, anyi kwenyere n’uzo na-ezighi ezi, onye Gris ga-abu ala-eze nke anọ. Di ka ihe atụ, Calumet kporo ndi eze n’otu n’otu aha: (1) Seleucus Nicator, (2) Antiochus Soter, (3) Antiochus Theos, (4) Antiochus Callinicus, (5) Seleucus Ceraunus, (6) Antiochus Onye Ukwu, (7) Seleucus Philopater, nwanne Antiochus Epiphanes, onye bu onye Siria, (8) bu onye Siria bu Phenicia. e nyefere ya, (9) Antigone, na (10) nwa nwoke nke ikpezu, Demetrius, onye nwere ọgbè ndi ahụ, nwere utu aha ndi eze. Ndi ọzọ hapuru Demetrius, malite na Alexander

the Great, ma ọ bụ mee mgbanwe ọzọ. Ma ha nile nwere ngwakọta nke ndị bu ya ụzọ na ndị ha na ha dịkọrọ ndụ, ebe akwụkwọ-nsọ dị ka ọ na-eme ha nile ka ha dịkọrọ ndụ.

E nwere otu enweghị ịdị n'otu n'etiti ndị na-atụle, anyị kwenyere n'ụzọ ziri ezi, Alaeze Ukwu Rom ịbụ alaeze nke anọ nke Daniel 2 na 7. Adam Clarke, dị ka ihe atụ, na-ekwu "ha na-agụ ha otú a:" (1) Roman Senate, (2) ndị Gris, na Ravenna, (3) Lombards, na Lombardy, (4) The Huns, na Germany, na France, na France (6), Frank na France (5) na Hungary. (7) Ndị Burgundia, bụ ndị bi na Burgundy, (8) Ndị Saracen, ndị dị n'Àfrikà nakwa n'akụkụ Spen, (9) Ndị Goth, n'akụkụ ndị ọzọ nke Spen, na (10) Ndị Saxon, bụ ndị bi na Britain. Okwu mmalite nke Horne na Ọmụmụ Ihe Dị Mkpà na Ọmụma nke Akwụkwọ Nsọ (1889) na-enye ndepụta ise nke ọtụtụ ndị ọkà mmụta a ma ama, ọ dighị abụọ n'ime ha bụ otu kpomkwem n'agbanyeghị na ha niile nwere ụfọdụ ihe jikọrọ.

Na Straub's Biblical Analysis (1935), nke nwere nnukwu uru n'ozuzu ya, depụtara ihe ndị a na ọbuna ndịiche ka ukwu yana ụbọchị agbakwunyere: (1) Ndị Franks, AD 360-749; (2) Ostro-Goths, AD 385-523; (3)

Visi-Goths, AD 398-419; (4) Vandals, AD 429-533; (5) Ndị Burgundia, AD 419-534; (6) Saxons, AD 449-457; (7) Suevi, AD 409-585; (8) Gepidi, AD 453-566; (9) Lombards, AD 568-774; na (10) Alaeze Ukwu Ọwụwa Anyanwụ, AD 595-1453.

Ihe kpatara Straub ji nwee alaeze ọwụwa anyanwụ malite na AD 595, apụtaghị. Ma ọ nwere ike ịbụ njehie ederede, nke e bu n'obi AD 395. N'ihì na n'ụbọchị ahụ, na ọnwụ nke Emperor Theodosius, nke ise nọchiri Constantine the Great, Alaeze Ukwu Rom kewara n'etiti ụmụ ya nwoke abụọ, Arcadius na Honorus -- Arcadius e nyere ọkara ọwụwa anyanwụ na isi obodo ya na Constantinople na Honorus nyere ọdịda anyanwụ ọkara na isi obodo ya na Rome. Alaeze Ukwu Rom nke Ọdịda Anyanwụ bjara ná njedebe na AD 496. Ma Alaeze Ukwu Ebe Ọwụwa Anyanwụ, ma ọ bụ Alaeze Ukwu Rom nke Ebe Ọwụwa Anyanwụ, nke a na-akpọkwa Alaeze Ukwu Byzantium, digidere ruo mgbe Constantinople dara n'aka ndị Turks na AD 1453.

A bjara kpọọ ya Alaeze Ukwu Byzantium site na obodo Gris nke Byzantium dị na Bosphorus Strait nke kewapụrụ Europe na Eshia, wughachi ya, wusie ike, ma nyegharịa ya site na Constantine, onye kpọrọ ya New Rome ma mee ya isi obodo nke Alaeze Ukwu Rom dum, bụ nke ọ digidere ruo mgbe nkebi nke alaeze ukwu ahụ e kwuru n'elu. Mgbe nkewa ahụ gasịrị, iwu ndị Rom na ọtụtụ omenala ndị Rom oge ochie nọgidere na-adị n'Ebe Ọwụwa Anyanwụ, ọ bụ ezie na n'oge na-adighị anya Latịn nyere Grik dị ka asụsụ a ma ama, ndụ na nkà na-aghọwanye nke ọwụwa anyanwụ na ụda. Ụka ahụ bjakwara dị iche iche n'Ọwụwa Anyanwụ na n'Ebe Ọdịda Anyanwụ, na-ebute ọtụtụ esemokwu na n'ikpeazụ, nkwusịtụ na nchụpụ na AD 1054 nke digidere kemgbe ahụ.

Otú ọ dị, isi okwu, n'izo aka na eze ma ọ bụ alaeze "iri" ahụ yiri ka ọ bụ na anyị enweghị ike ịmata kpomkwem ndị ma ọ bụ ihe ha bụ, ma ọ buru na ọnu ogụgụ ahụ bụ nke nkịtị na nke doro anya kama ịbụ ihe atụ. Ọbụghị naanị na usoro ndị a kapirị ọnu ndị nwoke chepụtara ekwenyeghị na ibe ha, ọ nweghị nke ọ bụla n'ime ha yiri ka ọ na-emezu ihe niile achọrọ n'Akwụkwọ Nsọ.

Na Daniel ma Mkpughe, ha bụ akụkụ na akụkụ nke Alaeze Ukwu Rom tupu e bibie ya, ha nile na-esonyekwara n'ibuso "ndị senti" (Daniel) na "Nwa Aturū ahụ," "Onyenwe ndi nwenụ nile, na Eze nke ndi eze" na ndi 'ya na ha nọ' (Mkpughe). Na Mkpughe, ọ bughị nanị na Nwa Aturū ahụ na ndi ya na ha nọ meriri ha, ma ha onwe ha wee kpọọ obodo akwuna ahụ (Pagan Rome) asị ma mee ka ọ tọgboro n'efu di ka ụlọ ọrụ na-emeru emeru na nke na-akpagbu - ya mere, yiri ka ọ na-anọchi anya ọchịchị ndi ghorọ Ndi Kraist ma nyere aka merie ikpere arusi n'ime alaeze ukwu ahụ tupu oge ikpeazu a daa. Na na Daniel, e bufere ọchịchị site n'aka ndi iro nke ndi nsọ nye ndi nsọ n'onwe ha, di ka ọ di n'Alaeze Ukwu Rom mgbe Iso Ụzọ Kraist meriri ikpere arusi. Ya mere, ebe Daniel na Mkpughe di iche iche n'uzo zuru ezu, ha na-agbakwunye nanị kama igbagiderita ibe ha.

Na Mkpughe, "iri" ahụ bụ akụkụ nke "anumanu" ahụ maka "otu awa" tupu ọ banye "la n'iyi" na mgbe ọ ka na-ebuso ndi nsọ agha. Ma ndi Lombards, ndi a kpọturu aha n'ihe foro nke nta ka ọ buru ndeputa niile a kpọturu aha n'elu, malitere idi adi di ka alaeze, di ka Straub si kwuo, na AD 568 wee gaa n'ihu ruo AD 774, ubochi mmalite ya bu mgbe odida nke odida anyanwu nke alaeze ukwu ahụ gasiri na AD 496. Ma ọ ka di ogologo kari mgbe alaeze ukwu ahụ kwusiri na nari afo nke anọ AD (ihe di ka nari afo 30.) N'ezie, ubochi mmalite nke "iri" niile di ka e depụtara site Straub [AD 360, 385, 398, 429, 419, 449, 409, 453, 568, na 595] bu akaha maka itinye aka na mkpagbu nke alaeze ukwu nke Alaeze Ukwu Rom) ma e wezuga n'ihi na AD 3, Emperor 3, 6. nke naani ndi Franks, AD 360-749, nwere ike isonye na ya mana ha emeghi, ruo na anyi nwere ndeko ọ bula). Ozokwa, "Alaeze Ukwu Owuwa Anyanwu" di ka ndi di otu ahụ, nke nwere mmalite ya site na ndi eze ukwu di iche iche na AD 395, ọ dighi mgbe ọ na-akpagbu Ndi Kraist, kama enyi ha na onye nchebe ha.

N'ikpeazu, na mgbakwunye na enweghi itinye aka na mkpagbu ndi eze ukwu, iri niile di ka e depụtara site na Straub (nke nwere ihe kari ọkara nke e depụtara na ndeputa ndi ozo) malitere idi adi - ma e wezuga Lombards na Alaeze Ukwu Eastern (nke maka Lombards naani, ma ọ buru na a na-agbazi ubochi mmalite nke Straub maka Alaeze Ukwu Owuwa Anyanwu) - tupu Western Western abjarute na njedebe, 360 site na 4 ruo 1 AD site na 1 5 ruo 1 360 site na 1 AD ruo 1 5 60 site na 1 AD na 1 5 60 site na 1 50 ruo 1 60 site na AD. Afo 23 tupu odida ya. Ugbu a - ọ buru na otu ubochi na-eguzo otu afo, di ka a na-agbakokari -- otu awa nke ọ bula n'ime ndi a nwere ikike na anu ohia ahụ ga-abu 1/12 ma ọ bu 1/24 nke otu ubochi - ya mere, ma ọ bu otu onwa ma ọ bu 1/2 onwa! - nke yiri mara mma nzuzu, ọ bughị nanị n'ihi na nke ukwu brevity ma karisja n'ihi na nke irregularity nke ogologo nke ha coexistence ha anu ohia di ka tunyere uniformity nke ha nkenke ikike na ya. Ya mere, ọ ga-aputa na "otu awa" ahụ aghaghị ibu ihe atụ nke oge di mkpirikpi ma a na-akaghị aka ma e jiri ya tunyere ya. Ma, ọ buru otu ahụ, ọ bughị ihe a na-apughị ime eme na "mpi iri" ahụ bu ihe atụ n'otu aka ahụ kama ibu kpomkwem eze ma ọ bu alaeze iri a puru iji amata. Nke a ga-aza maka nghotahie di na ndeputa ndi okà mmuta ama ama na-anwa inye ha kpomkwem, ma ha bu ndi na-echekwa ma ọ bu na-emesapu aka na nkà mmuta okpukpe ha.

7. "Obere mpi" nke Alaeze nke anọ: e webatara na Daniel 7:8 , e kwuru na ọ bula n'etiti mpi iri ahụ, bu ndi e chiri ato n'ime mpi mbu ato n'ihu ya site na mgborogwu. (vs.20-22).

Na na vs.24-27, e kwuru na o na-eweda ndi eze atọ, na-ekwu okwu megide Onye Kasị Elu, na-eyikwasị ndi nsọ nke Onye Kasị Elu, na-eche echiche igbanwe oge na iwu - na-ekwe ka o mee otú ahụ maka "otu oge na oge na okara oge" (nke a na-ewere n'ozuzu di ka 3 1/2 afọ) -- mgbe e mesiri na-achị ya na-achị na alaeze nke eluigwe, na alaeze dum, na alaeze nke eluigwe na-achị, na-achị, na alaeze nke eluigwe. a ga-enye ndi nsọ nke Onye Kasị Elu."

"Oge, oge, na nkera oge" (v.25) pụtara ozo na 12:6, na n'ime ha abuo, o bu nkowa nke oge mgbe a na-ebuso ndi nsọ ma o bu ndi Chineke agha. O pụtara ozo na Mkpughe 12:14, ikekwe e gbaziri site n'okwu okwu Daniel, o dakwara 'otu puku ubochi' na nari ubochi asaa' na v. Na Mkpughe, o yiri ka a ga-iche na "puku afọ" nke Isi 20:1-6 mgbe ndi nsọ na-free nke mba na multinational concerted mkpagbu, e ji mara aga na na obere oge mgbe ": puku afọ." O buru na a ga-eji usoro nkowa nke otu afọ na-eme ihe n'onodu abuo a, afọ amuma 3 1/2 ga-anochi anya afọ kalenda 1,260, puku afọ amuma ga-anochi anya afọ kalenda 360,000. Ma o buru ibu na ha abuo bu ihe atụ kama ibu nke nkiti, nke otu na-anochi anya oge na-adighi agwu agwu ma e jiri ya tonyere oge di mkpirikpi, nke ozo bu oge a na-akaghi aka ma di ogologo ogologo.

Ndi ntughari nke Liberal na ndi Katolik na-etinye afọ 3 1/2 na Daniel 7 n'oge ahụ Antiochus Epiphanes busoro Israel agha wee nwaa ikpochapụ okpukpe ndi Juu, na-eme, di ka ha na-eme, anu ohia nke anọ nke isiakwukwo ahụ ibu alaeze Gris, na Antiochus Epiphanes ibu "obere mpi," na-abia n'ochichi mgbe o kpochapuru otutu ndi na-azoro na ha na-emegide ya. Na "mmanu atọ n'ime mpi mbu" ahụ a dopuru n'ihu ya (v.8), kwara di ka "ndi eze atọ" nke o wedaworo (v.24), ndi ufodu n'ime ndi nsughari ndi a di n'elu chere na o bu (1) nwanne ya nwoke, bu Seleucus nke Anọ, onye e gburu, (2) nwa Seleucus nke Anọ, Demetrius I Soter, na (3) nwa nwoke Seucus nke Heodokos, onye bu nwa okorobia ya. agba izu e gburu Seleucus n'ebumnuke nke idowe nwa ya nwoke nke nta n'ocheeze ya na onwe ya di ka onye ochichi -- mana Antiochus Epiphanes gburu ya, onye ji ocheeze ahụ n'onwe ya ma na-enyo enyo na o na-ebute ihe omume niile na-eduga n'okwa ya. Na mbu echiche, nkowa ahụ ga-adi ka ihe ezi uche di na ya ma o buru na e jikotara Antiochus Epiphanes na nke anọ kama ibu anu ohia nke atọ na alaeze. Otú o di, n'echiche nke abuo, mpi iri ahụ nochiri anya n'ohu ahụ di ka ndi dikoro ndu, ebe na nkowa nke nnwere onwe na nke Katolik, ha na-adi n'usoro di ukwu.

Banyere ndi nsughari Protestant, ihe ka otutu n'ime ha kwenyere na anu ohia nke anọ na alaeze Daniel 7 na-anochi anya alaeze ndi Rom na ya na anu ohia ahụ nke Mkpughe 13:1-10 na isi 17, bu nke nwekwara mpi iri, n'uzo yiri nke ahụ, ha nwere n'odinala na oha mmadu (ma o bughị n'otu onu) kwenyere na "obere mpi" nke Daniel 7 na-anochi anya Papacy. Ma n'etiti ndi na-eme ya, o dighi otu n'otu n'otu maka udi nkewa nke alaeze Rom na-anochi anya mpi atọ nke Papacy "tinyere." Dika omumaatu, Straub na-ekwu "ndi Ostro-goths, Vandals, na Burgundians, n'ihu na ha bu Arian n'okwukwe." Ma Adam Clarke na-ekwu, si: "Ndi a bu eleghi anya, 1. The exarchate nke Ravenna. 2. Alaeze nke Lombards. Na, 3. Steeti Rome."

Mgbe ahụ Clarke na-akowa di ka ndi a: "Nke mbu e nyere Pope, Stephen II, site Pepin, eze France, AD 755; na nke a mejuputara ndi isi oge nke popu. Nke abuo e nyere St. Peter site Charlemagne, na 774. Nke atọ, steeti Rome, e nyere popu, ma n'ime mmuo na n'ime temporals, na Lewis kwadoro ya. "

(IHE: A na-akpọkwa nke ikpeazụ dị ka Louis I ma ọ bụ Louis the Pious, nwa, na onye ga-anọchi anya ya (AD 814-48) nke Charlemagne dị ka eze ukwu nke West Charlemagne bụ onye Carolingian eze nke Franks, 714-814, ma Pope Leo III kpubere ya okpueze na Christmas Day, 800, dị ka eze ukwu nke West, n'ihu na ọ bụkwa onye na-echebe nke West. Na-anọchi anya akụkụ ọdịda anyanwụ nke alaeze ukwu Rom tupu e kee ya n'etiti East na West. Ma, dị ka ozizi Carolingian si kwuo, a kwusịturụ Alaeze Ukwu Rom nani site n'iweputu nke eze ukwu Rom na 476. Ya mere, Charlemagne kwuru na ọ bụ ndị Rom ga-anọchi anya ya.)

Nkọwa ọzọ, nke e gosiputara na Pulpit Commentary nke a na-akwanyere ụgwù nke ukwu, na-eme ka mpi iri ahụ bụ "magistries" iri nke Rom Republic, na eze ukwu nke Alaeze Ukwu Rom nke na-esote Republic ka ọ bụ "obere mpi" b́ara dị ukwu, n'ihu onye atọ n'ime mpi mbụ ahụ 'na-ebuli' ma ọ bụ "weda n'ala." Nchikọta nke nkọwa ya bụ nke a: Dị ka isi ihe dị na "mpi" ahụ bụ ike, ihe ngwọta kachasi mma yiri ka ọ bụ iji 'mpi iri' dị ka ndị ọkàiwu nke Republican Rome. Ndị a bụ, n'uzọ siri ike, iri - ndị consul abụọ, ndị mbụ praetors abụọ, censors abụọ, na ndị agha anọ. Iwu ndị Rom amataghị ikike ọchịchị alaeze ukwu ahụ; ma, ọbibi na-eso ndị ọzọ, ọ webatara ike nke atọ n'ime ndị ọkàiwu ndị a -- tributarian, praetorian, na censorial. Nkọwa a dị ka ihe na-ekwekọghị ekwekọ, n'ihu na ọ na-esi n'aka ndị majisti ndị mmadụ gaa n'udị nke ha; na, ọ bụ na ngalaba tributarian nwere magistries anọ, praetorian nke abụọ, na censorial nke abụọ, nke ahụ na-eme ngụkọta nke asatọ kama atọ magistries etinye uche!

Ọgostọs (27 BC-AD 14), nwa nwanne Julius Caesar, onye meworo ka alaeze ukwu ahụ kwe omume site n'igho onye ọchịchị aka ike maka ndụ n'oge 44 BC, ma e gburu ya, Otú ọ di, na March 15 nke afọ ahụ n'ihu ya, na ọ dighị eze ukwu ghotara ruo afọ 17 ka e mesiri na nchichi nke Augustus na 27 BC, di ka ekwuru; e mesia, Taibiriọs (AD 14-37), Caligula (37-41), Klodios (41-54), na Nero (54-68). Agha di nkenke sochiri tupu Vespasian agho eze ukwu, ebe ndi agha ya hoputara ndi ochiagha Galba, Otho, na Vitellius nke o bula. Galba gbara arukwaghim onwa ole na ole (68-69) wee gbuo ya; Otho (69, Jenuari-Eprel), ma were ndu nke ya; Vitellius nkenke (69) -- atọ na-achị ngụkọta nke naanị ihe di ka onwa 18. Vespasian amatala Vitellius na Otho, ma na AD, 68 ndi agha ya kpoputara ya eze ukwu. N'ibu onye si n'Ebe Ọwụwa Anyanwụ lota, ndi agha ya na nke Vitellius gbaghaara ma gbuo nke ikpeazu, na Vespasian nabatara di ka eze ukwu. Ma o wedawo nani otu mpi, o bughị atọ—o dighi nke otutu ndi oko akuko ihe mere eme na-aguko n'ime ha, n'ihu na ha bu ndi na-eme ajo omume kama ibu ndi eze ukwu kwesiri ntukwasị obi nakwa ibu ndi ochichị na-adichaghị mkpa. Ma, na-aguta ha, e nwere nani ndi eze ukwu asatọ n'ihu Vespasian (na-achị n'ihu, Otú ọ di, ọ bughị n'oge) - ma ọ bụ na a ga-agụ Julius Caesar, a ka nwere ma itoolu. Ya mere, Vespasian apughị ibu mpi nke iri na otu na-akwatu "atọ n'ime mpi mbu" nke Daniel 7:8 . Ozokwa, ọ bughị ruo Domitian (AD 81-96) ka anyi nwere anu ohia ihe o bula di ka "obere mpi" nke Daniel kowara, na obuna o debere atọ bu uzọ. Ya mere, o siri ike ihe o bula gbasara nkọwa a dabara na nnochite anya amuma ahụ.

The upshot nke ya niile bụ na ọ na-egosi na anyi apughị imata kpomkwem kpomkwem njirimara nke ma mpi 'iri' ma ọ bụ "obere mpi", ma ọ bụ na ndi di otu ahụ e bu n'obi. Ma ọ bụ ezie na ndi kasị ewu ewu nkọwa nke "obere mpi" bụ na ọ na-anochi anya Papacy, na njirimara na-enweghị nsogbu ya. Na mgbakwunye na nke na-ejighi n'aka mmasi na 'mpi atọ', e chere na ọ bughị n'ezie na-eme ka "obere mpi". malitere ruo oge ufodu mgbe odida Rome gasiri na AD 476,

wee bilie kama n'elu mkpòmkpò ebe nke alaeze ukwu ọdịda anyanwụ - obere oge mgbe "mpi iri" niile nwere ikike na dika akụkụ nke "anụ ọhịa" maka "awa", na-ebuso ndị nsọ agha wee tugharịa megide obodo akwuna nke Pagan Rome na ihe àmà na-egosi na ọ na-enye aka n'okpukpe nke okpukpere chi nke Ndị Kraist. "Anụ ọhịa" nke alaeze ukwu Rom abanyewo 'n'ila n'iyi,' ihe nile dī ka e buru n'amụma ná Mkpughe 17.

IHE: Adam Clarke na-ekwu, "Ọ dighi onye nwere ike a [obere mpi vs.24-26] na-etinye nke ọma ma ọ bụ n'uzọ zuru ezu dī ka ndi poopu Rome." Na ọzọ: "Ọ buru na ndi popu ike, dī ka mpi ma ọ bụ temporal ike, e bu n'obi ebe a, nke kacha yikariri, (na anyi maara na ike e nyere na 755 ka Pope Stephen II, site Pepin, eze France,) aguta otu puku narị abụọ na iri isii afọ site na, anyi na-wetara AD 2015." Ọ bụ ezie na ọ na-ekwu, si, "Anaghị m echegbu onwe m ma ọ bụ na-enweta nkwubi okwu site n'ubochi ndi a," ọ na-ezo aka n'ebe ha dī mma n'ihe o kwuru na 8:14, dī ka a ga-ekwukwa ọzọ ma emechaa.

Isi nke 5

Amụma - Alaeze

Daniel Isi nke 8

1. Egbo na Ekpi nọchitere anya ya: Daniel huru ha n'ohuru nke abuo ya, bu nke a kowara n'amaokwu nke 1-8, ma kowaa ha n'amaokwu nke 15-25.

"Elele ahụ . . . nwere mpi abuo: mpi abuo ahụ dikwa elu, ma otu dī elu karịa nke ọzọ, ma nke dī elu gbagoro ikpeazu." "Ewu ahụ si n'ebe ọdida anyanwụ . . . na . . . nwere mpi a ma ama n'etiti anya ya." "Mgbe ọ dī ike, agbajikwara mpi ukwu ahụ, ma n'onodu ya, mpi anọ putara ihè gbagoro n'ihu ifufe anọ nke eluigwe."

"Ebulu ahụ nke i huru, nke nwere mpi abuo ahụ, ha bu ndi eze Midia na Peasia. Ma ewu siri ike bu eze Gris: ma mpi ukwu nke dī n'etiti anya ya bu eze mbu. Ma nke ahụ gbajiri agbaji, n'ebe anọ guzoro, alaeze anọ ga-esi na mba ahụ puta, ma ọ bughị n'ike ya."

A puru ihu na ndi a kwekorọ n'anumanu nke abuo na nke atọ na alaeze dī iche iche nke nro mbu Daniel, n'Isi nke 7. N'isiakwukwo a, ndi eze ndi Midia na ndi Peshia adighi anochi anya alaeze abuo, kama ọ bu otu alaeze abuo, nke megidere ndi nsughari na-emesapu aka na ndi Roman Katolik, na n'uzo kwekorọ n'akuku Akwukwo Nso ndi ọzọ bu ndi a kpoworo nlebara anya. Ya mere, nke a putara na anu ohia nke anọ nke Isi nke 7 na ukwu na ukwu na mkpisi ukwu nke onyinyo nke nro Nebukadneza nke dī n'Isi nke 2, nochiri anya Alaeze Ukwu Rom n'ezie, ọ bughị onye Gris.

Mpi abuo nke ebule ahụ nochiri anya ike ndi Midia na ndi Peshia, n'otu n'otu. Na mbu, ndi Midia bu ndi ochichij, e mesiakwa, ndi Peshia.

"Otu mpi a ma ama" nke ewu ahụ bu eze mbu nke alaeze ukwu Gris, onye bu Alexander Onye Ukwu. E mebiri ya site n'onwu Alexander na 323 BC "mpi anọ a ma ama" nke putara n'onodu ya na-anochi anya nkewa nke alaeze ya mgbe ọ nwusiri n'etiti ndi ochiagha anọ ya. Ndi kasi ike

n'ime ndị a bụ Ptolemy, onye e nyere Ijipt, na Seleukos I, bụ onye Siria na Ebe Ọwụwa Anyanwụ Nile bụ nke ya.

2. "Obere mpi" nke ewu ahụ mara: "N'ime otu n'ime ha [n'otu n'ime mpi anọ ndị dị n'elu] ka mpi nta siri pụta, nke dị ukwu nke ukwu, n'ebe ndịda, na n'ebe ọwụwa anyanwụ, na n'ebe ala ahụ dị ebube" (v.9). Nkọwa nke ya na mbibi ya gara n'ihu site na v.14, na nkọwa ndị ọzọ na vs.23-27, na-amalite otú a: "N'oge ikpeazụ nke alaeze ha, mgbe ndị na-emebi iwu ga-ezuru, eze nke ihu dị ọkụ na ighọta okwu ọjọọ ga-ebili. Ike ya ga-adị ike, ma ọ bughị site n'ike nke ya, ọ ga-ebibikwa ndị dị nsọ ime ihe ga-eme nke ọma, meekwa ka ndị dị nsọ mee nke ọma."

Site n'otu nkwenye, ntụaka ahụ bụ Antiochus Epiphanes, nwa nwa-nwoke nke Seleucus nke Mbụ, eze Siria na Ọwụwa Anyanwụ. Ọ chọkwara itinye Ijipt ma ka na-aga n'ihu n'Ọwụwa Anyanwụ na ọchịchị ya, yana Palestine kwa, jiri mgbalị pụrụ iche ibibi okpukpe ndị Juu na guzobe ikpere arụsị na nke ikpeazụ. A kọwara mbibi ya nke Ala Nsọ na ebe nsọ ya n'akụkọ ihe mere eme n'isi Nile nke isii mbụ nke 1 Maccabees na na Josephus, Agha nke ndị Juu, Akwụkwọ I, 1:1–4.

Oge site n'imeru ebe nsọ ahụ ruo mgbe ọ ga-adị ọcha ga-abụ " puku abụọ na narị atọ ụtụtụ na mgbede" (vs.14, 26). Nke a nwere ike iputa ụtụtụ 2,300 tinyere uhuruchi 2,300, ya mere ụbọchị 2,300; ma ọ bụ ọ pụrụ iputa ngụkọta nke ụtụtụ gbakwunyere mgbede, ya mere 1,150 ụbọchị -- anyasị na ụtụtụ ha nhata otu ụbọchị, dị ka na Genesis 1. Nke ikpeazụ bụ mmasị na akụkọ ihe mere eme. Josephus kwuru banyere Antiochus Epiphanes, si: "O mebi kwara ụlọ nsọ ahụ, ma kwusị omume mgbe Nile nke ichu àjà nkpuchi kwa ụbọchị ruo afọ atọ na ọnwá isii" (Agha, 1, 1:1), - nke pụrụ ịbụ "onụogugụ gburugburu" maka ụbọchị 1,150, ma ọ bụ afọ atọ, ọnwá abụọ, na ụbọchị iri kemgbe ọ karịrị afọ atọ. Ọzọkwa, dị ka 1 Maccabees (isi nke 1 na 4) si kwuo, ọ fọrọ obere ka ọ bụrụ afọ atọ site n'oge e wuru ebe ichu àjà ndị ọgọ mmụọ n'ụlọ nsọ ndị na Jerusalem ruo mgbe Judas Maccabeus, bụ onye isi ndị Juu na onye ndú ndị agha okpuru, nwere ike ịbanye na Jerusalem, mee ka ebe nsọ ndị ọcha, ma weghachi ofufe iwu kwadoro na nke ndị Juu mgbe Nile, ebe Antiochus Epiphane nwusiri n'oge ndị mkpirikpi n'Ebe Ọwụwa Anyanwụ Ụwa. na-erigbu Judas Maccabeus.

E kwesiri ịrịba ama na "obere mpi" nke isiakwụkwọ bu ụzọ apughị ịbụ "obere mpi" nke isiakwụkwọ a. Tinyere ihe ndị ọzọ, nke mbụ pụtara n'etiti mpi iri nke anụ ọhịa nke anọ ahụ, bụ nke nọchiri anya alaeze ukwu Rom, nke ikpeazụ sikwa n'otu n'ime mpi anọ nke anụ ọhịa nke abụọ nke isiakwụkwọ a pụta, bụ nke na-anọchi anya alaeze ndị Gris ma kwekọọ na anụ ọhịa nke atọ nke isiakwụkwọ bu ụzọ. Alaeze Ukwu Rom nwere alaeze iri dikoro ndụ. E kewara alaeze ukwu Gris ụzọ anọ. Ọ bụ na akụkụ ikpeazụ nke akụkọ ihe mere eme nke anọ ka Antiochus Epiphanes bjara na onọdu ahụ (8: 23) - ihe dika 175 BC - 148 afọ mgbe Alexander Onye Ukwu nwusiri na 323 BC, na 137 afọ tupu akụkụ ikpeazụ nke alaeze ya (Ijipt) bụ ndị Rom meriri n'afọ 30 6 BC, na-esochi Antiok nke Antioch. Epiphanes).

IHE: N'izo aka ọzọ Adam Clarke, o kwuru okwu na-esonụ n'amaokwu nke 14: "Ọ bụ ezie na n'ụzọ nkịtị, ọ bụ puku abụọ na narị mgbede na ụtụtụ, ma echere m na e kwesiri ighọta ụbọchị amụma n'ebe a, dị ka ọ dị n'akụkụ ndị ọzọ nke onye amụma a, ọ ghaghikwa igosi otụtụ afọ. narị afọ atọ

malite n'oge ahụ ga-eru AD 1996, . Ya mere, ọ ga-adị ka ọ na-eche na ọ na-ekwenye na mkpocha nke ebe nsọ ga-ejikọta ya na mfu nke ike nwa oge site n'aka ndị ọchịchị popu. Ebughị nke a dị ka nkwa, kama iji nye atụ nke nkwa ndị ọzọ.

Isi nke 6

Izu iri asaa Daniel Isi nke 9

N'afọ mbụ nke ọchịchị Darayos onye Midia na-achị alaeze ndị Kaldia (ihe dị ka 538 T.O.A.), Daniel ghọtara site n'akwụkwọ ndị ahụ (ihe doro anya 2 Ihe E Mere 36:21 na Jeremaja 25:11-12; 29:19) na Babilon ga-ejedebe n'agha nke ndị Juu na ntogborọ n'efu nke Jerusalem mgbe afọ iri asaa gachara. Nke ahụ ghorọ nnukwu mmasị n'ebe ọ nọ na isiokwu nke ọtụtụ ekpere na ariri, ya na "ebu ọnụ na ákwà iru uju na ntụ" (v.4). Na nzaghachi, e zigara mmụọ ozi Gabriel ka ọ gwa ya banyere ahụmahụ ndị ọzọ e nyere iwu maka ndị ya na-etinyeghị n'ime afọ iri asaa ahụ nke ije biri n'ala ọzọ (vs.20-27). Ndị a ga-agbatị, dị ka ọ di, ruo oge nke Kraịst, ma kowaa ya dị ka "izu iri asaa" (nke a na-ekwenyekarị na ọ bụ izu iri asaa nke afọ, ma ọ bụ afọ 490), kewara n'ime oge atọ nke asaa, 62, na otu -- ma ọ bụ 49 afọ. Na n'oge ọfọdụ a na-akowaghị aha mgbe e bipụsiri "onye e tere mmanụ, bụ onyeisi" (nke doro anya na Kraịst), n'ime "n'etiti" nke izu nke 70 (ya bụ, n'izu na-esochi "asaa" ahụ na "izu iri atọ na abụọ" ahụ), a ga-ebibikwa obodo na ụlọ nsọ ("ụlọ nsọ") ọzọ—site n'aka "ndị eze, ma ọ bụ onye ọchịchị Rom, bụ onye e mesiri ghorọ eze ukwu Rom." nke e ji bibie Jerusalem na ụlọ nsọ na AD 70).

E NWERE IWU ANYI NDỊ KWESI RI banyere nloghachi nke ndị Juu a doro n'agha na nrughachi nke ụlọ nsọ na Jerusalem: (1) Site n'aka Sajros Onye Ukwu, 536 TOA (Ezra 1:2-4; 2 Ihe E Mere 36:22-23); (2) Site n'aka Darayos Onye Ukwu (Hystaspes), 519 TOA (Ezra 6:1-12); (3) Site n'aka Ataksakses Longimanus, 458 ma ọ bụ 457 tutu amụọ Kraịst (Ezra 7:7,11-26); (4) Site n'aka Ataksakses ọzọ, 445 tutu amụọ Kraịst) (Nehemaja 1:1; 2:1–8).

Ọ bụrụ na anyị amalite na AD 26, afọ e mere Kraịst baptizim, mmanụ site na Mmụọ Nsọ, na mmalite nke Israel dị ka Ọkpara Chineke, Jón 1:31-34 (mgbe ọ di afọ 30, Luk 3:21-23, ọmụmụ ya na-erubeghị 4 BC di ka kalenda Gregorian anyị siri di), wee gụọ azụ na 483 afọ (afọ asaa gbakwunyere 5 BC), afọ asaa gbakwunyere 5 afọ. iwu Ataksakses (nwanyị eze nwanị Esta, nke Akwụkwọ Esta) -- nke yiri ka ọ na-arụ ọrụ karịa nke mbụ. O doro anya na a kpogidere Kraịst n'obe mgbe ihe di ka afọ 3 1/2 nke ozi onwe onye, ma ọ bụ n'etiti izu nke 70 nke Daniel mgbe ọ 'ga-eme ọgbụgba ndụ siri ike na ọtụtụ mmadụ. N'ihia ọnwụ ya, ọ ghorọ "onye ọgbugbo nke ọgbụgba ndụ ọhụrụ." (Ndị Hibru 9:15 , e kwusakwara ya n'ebe Nile nye ndị Juu ihe fọrọ nke nta ka ọ bụrụ 3 1/2 afọ nke "izu" nke 70 ahụ, n'oge na-adighikwa anya e mesiri chọrọ ndị Jentail na ndị Juu—"onye Juu bu ọzọ, nakwa onye Grik" (Ndị Rom 1:16).

Nke a bụ mmezu di iriba ama nke ihe gaara abụ amuma amuma ọbụlagodi na e nyere ya na narị afọ nke abụọ BC dika ndi nnwere onwe kwuru, kama ibu narị afọ nke isii BC dika Akwụkwọ Daniel n'onwe ya na-ekwu. O nweghị otú e si dee nke a ma emesja!

ISIOKWU NDỊ A GA-EKWESIŔỊ ÌHÈ n'Isi nke 2 na nke 7 banyere oge e guzobere alaeze eluigwe n'oge ndị eze Rom. N'ihì na Kraist, onye akpogidere n'obe n'okpuru onye ọchịchị Rom Pōntiōs Pajlet na AD 30 wee si na ndị nwurū anwū bilie ụbọchị atọ ka e mesiri, rigoro n'eluigwe ma were igwe ojii nata ya n'anya mmadụ, ụbọchị 40 ka o bilitesiri n'ọnwū (lee Orụ 1:1-11). N'uzọ doro anya, ọ bụ ya "biara n'igwé ojii nke eluigwe . . . rute n'oge ochie," ma "nyere ike, na ebube, na alaeze, ka ndị nile, mba dị iche iche, na asụsụ nile wee fee ya ofufe: [onye] ọchịchị ya bụ ọchịchị ebighi ebi, nke na-agaghị agabiga [dị ka alaeze ụwa nke bu ụzọ, nke na-agaghị ebibi]: 1-4.

Isi nke 7

Amụma - Agha Ukwu Daniel Isi nke 10-12

1. Isi nke 10: "N'afọ nke atọ nke Sairōs eze Peshia, [nke gaara abụ 534 BC] e kpugheere Daniel otu ihe gbasara "oké agha" (vs1-2). Na Isi nke 10, 11, na 12 na-ejuputa na ya. Ọ bụ akụkụ ụfọdụ nke mgbakwunye na isi nke 8 na 9, wee metụ aka na nkowa dipurū adipụ nke Alaeze Ukwu nke anọ, na-emeputa akụkụ ụfọdụ nke Isi nke 7. E zigara Daniel otu mmụọ ozi ka o mee ka ọ "ghota ihe ga-adakwasị ndị gi n'ụbọchị ikpeazụ; n'ihì na ọhụ ahụ dị ruo ọtụtụ ụbọchị." (10:14). Na isi, isi nke 10 na 11 yiri ka ọ na-ekwu maka ihe omume ndị ga-eweta njedebe nke alaeze ukwu Gris na nchutu nke Siria na Egypt site n'aka ndị Rom na 63 BC na 30 BC, n'otu n'otu. Nke ahụ ga-abụ "ọtụtụ ụbọchị" mgbe e mesiri ọhụ ahụ. Na isi nke 12 ka a na-echekarị na ọ bụ eschatological, ma ọ bụ gbasara ihe ikpeazụ nke akụkọ ntolite. Ọ ga-ekwe omume na akụkụ ikpeazụ nke Isi nke 11 nwekwara ntule ihe atụ nke eschatological.

2. Isi nke 11: N'isiakwukwọ a, anyị nwere ihe osise nke akụkọ ihe mere eme na ọdida nke alaeze ukwu Midia na Peshia na Gris e gosiri Daniel—ma mgbe o yiri ka a gaghị enwekwa ndị Midia n'ocheeze, alaeze ukwu ahụ dikwa ndị Peshia karịa ndị Midia. A gwara Daniel, si: "Lee, eze atọ ga-ebilite ọzọ na Peasia, ma nke anọ ga-aba ọgaranya karịa ha niile: ma mgbe ọ ga-esi n'akụ ya nweta ike, ọ ga-akpali mmadụ niile imegide alaeze Gris" (v.2).

NKE A EKWERE N'AFỌ nke Atọ nke Sairōs, bụ eze Peshia, ma ọ bụ 534 BC, mgbe o nwere afọ anọ ọzọ ichịisi, e weere ya n'ihe ndeputa mbụ anyị bụ "Akwukwọ Daniel" dị ka onye mbụ n'ime ha atọ. Nke ahụ bụ n'ihì na ọ dị ka e chere na Smerdis (nke a na-akpọkwa Bardiya, nke e depụtara dị ka ndị otú ahụ na chaatị e dekworo n'ihe ndeputa ahụ a kpọturū aha) nwere ike ghara igụ ya dị ka eze n'ihì ọndụ ndị na-esonụ nke The New Columbia Encyclopedia kwuru:

"Smerdis, dc528 BC, nwa nke abụọ nke Sairōs Onye Ukwu, eze Peshia. A na-akpọkwa ya Bardiya. Egburu ya site n'aka nwanne ya nwoke bụ Cambyses nke Abụọ, bụ onye debere igbu ọchụ ahụ na nzuzo. Patizithes, onye na-elekota ndị Magian nke ụlọ Cambyses, chupurū Cambyses (onye na-ebuso agha n'Ijipt), weputa nwanne ya nwoke bụ Guamata ka ọ kpọsaa eze ụgha nke ọnwaa asaa. A kwaturu Smerdis (521 BC) ma gbuo Darius, achiri m Guamata."

Ma, ọ bụrụ na a na-agụ Smerdis ụgha (ma ọ bụ Bardiya) ụgha, dị ka na chaatị ahụ a kpọturū aha n'elu, Sairōs agaghị agụta na ndị eze atọ ka na-ebili na Peshia, na ndeputa nke atọ, na nke anọ,

ga-abụ dī ka ndị a: Cambyses II (530-522 BC na-eji ụbọchị nke chaatị ndị a kpọturụ aha n'elu), Smerdis (522 BC-Hystape), na Darius (522 BC), na Darius 8. Xerxes I (486-465 BC).

Dị ka e kwuru n'ihe ndekọ mbụ ahụ, Xerxes nke Mbụ bụ onye kasị baa ọgaranya na nke kasị ike n'ime ndị eze Peasia—ma eleghị anya Ahasuirōs nke Akwụkwọ Esta. Ọ wakporo Gris mana e meriri ya na Salamis (480 BC), nke mere ka Peasia daa na Gris n'okwa elu ruo n'ikpeazụ Peshia dara n'aka eze Gris, Alexander the Great na 330 BC N'ihu na ndị eze Peshia na-achị n'oge ọdịda ya, lee chaatị a kpọturụ aha na mbụ.

Amaokwu nke 3 na 4 nwere ntụaka n'Aleksandria ahụ na alaeze Gris ya. Mgbe ọ nwurụ na 323 BC, ọ bughị ụmụ ụmụ ketara ala-eze ya kama kewara ya n'etiti ndị ọchịagha ya nwere ike -- ndị nwere ike n'ime ha bụ Seleucus I Nicator na Ptolemy, ndị natara Siria na East Nile, na Egypt na Libya na Etiopia (lee v. 34), n'otu n'otu, ndị usoro eze ha chiri ruo mgbe ndị Rom weghara, dika e kwuru na isi nke 30 BC na nke Rom isi na 63 BC na isi nke 30 BC na nke a. "eze ugwu" na "eze ndịda," n'otu n'otu.

AMAOKWU 5 TUPUTA 20 na-enye nchikọta nke mmekọrịta dī n'etiti "eze ugwu" na "eze ndịda" ruo oge Antiochus Epiphanes dī ka "eze ugwu".

AMAOKWU 21 SITE 35 na-ekwu banyere oge Antiochus Epiphanes, na mmekọrịta ya na "eze ndịda" na mmekọrịta ya na ndị Juu nọ na Palestine, n'okpuru "ogbūgba ndū" ya na Chineke -- "ogbūgba ndū" ahụ e kwuru okwu ya n'amaokwu nke 22 na 32. "Onyeisi ogbūgba ndū ahụ" n'amaokwu nke mbụ e chere na ọ bụ nnukwu onye nchụàjà nke ndị Juu, bụ Macbees nke Atọ, dī ka Onicab si kwuo. 4:33-38, e gburu. "Ugbọ mmiri Kitim: n'amaokwu nke 30 bụ ndị ọkà mmụta kwetara na ọ bụ ụgbọ mmiri Rome. Ọ dīkarị ala nsugharị abụọ (Moffatt, na Goodspeed) nwere ndị Rom ma ọ bụ Rom. ("Kittim" bụ nke mbụ e ji mee ihe n'Agwaetiti Saiprōs, ma e jiri ya mee ihe n'akụkụ ndị ọzọ n'ofe Oké Osimiri Mediterenian n'ebe ọdịda anyanwụ.) Na nkọwa dīgasị iche iche na-akọ n'uzọ doro anya na ihe odide Antiquitus nke Rome mere kpomkwem megidere Antiquitus nke Rom. Egypt laghachi na Siria, ma na-abọ ọbọ megide Israel mgbe ọ na-ala, na-emery ebe nsọ na na-ewepụ àjà nsure ọkụ mgbe Nile, dī ka e kwuru n'amaokwu 30 na 31.

Amaokwu nke 32 ruo 35 nwere ike na-ezo aka n'oge ndị Maccabee. Ụfọdụ na-eche na Amaokwu nke 35 bụ ihe na-egosikwa oge Ndị Kraịst -- ikekwe n'uzọ bụ isi ruo n'oge ogwugwu nke ọchịchị Gris ka ọ na-agafero ndị Rom, ma nke abụọ ruo na njedebe nke akụkọ ihe mere eme. Ma dogmatism ma ọ bụ pro ma ọ bụ con yiri enweghị amamihe.

AMAOKWU 36 SITE 39 ka a sughariri n'uzọ dīgasị iche -- ụfọdụ na-etinye ha n'orụ na Rom - eze ya (eze ukwu ya). Ndị ọzọ na-ele ha anya dī ka nkọwa na-aga n'ihu na nkọwa zuru oke nke Antiochus Epiphanes -- agbanyeghị na ọ ga-adabara otu onye ndu ndị agha nke eze ukwu zitere. Amaokwu nke 37 pụrụ inwe nkọwa nke nlelị a na-enwe maka ofufe Tammuz ma ọ bụ Adonis karịsja, bụ nke e kwuru na ọ masiwo ụmụ nwanị karịsja, nakwa nke chi obodo ọ bụla ọzọ. Ọ ga-adabere kama na enyemaka nke chi mba ọzọ (vs.38-39).

N'amaokwu nke 40 ruo 45 ka a sughariri n'uzo di iche iche, ebe ufodu ndi na-eche na "ya" n'amaokwu nke 40 na-ezo aka na "eze" nke paragraf bu uzo. Ma nke ziri ezi ma o bu na o gaghị emetuta ma eleghị anya na-eme, onye ochiagha ndi agha "(gunyere Palestine Epiphanes) n'oge ikpezụ nke abuo na-aga igafe Rome. Ndi ozo na-eche na o na-ezo aka, ma o dighi ihe ozo n'uzo ihe atụ nakwa ma o buru na o bughị kpam kpam, ruo ogwugwu nke oge - na "ya" nke Amaokwu 40 na-ezo aka na-emegide Kraist (onye e chere na o bu mmadu bu isi nke Setan na Mkpughe 20:7-10), na nke ahụ n'uzo ihe atụ, ndi eze nke "n'ebe ugwu" na "ndida" na-anochi anya mmegide megide ya. Otú o di, nke ahụ na-enye oru na-abughị nke omume na ihe nnochianya nke ha ruo ugbo a n'ime Akwukwo Daniel. Ma "oge ogwugwu" nke di n'amaokwu nke 40 yiri ka o na-ezo aka na njedebe nke alaeze ukwu Gris ka ebe ikpezụ ya bjara n'okpuru ochichi Rom. Ma ochichi ndi Rom agaghị akwusi nsogbu ndi Daniel.

Isi nke 8

Oge nke Ogwugwu

Isi nke 12

1. Amaokwu nke 1-4: Nke kacha njo ga-abia - njedebe nke ala ndi Juu, ma o bughị ndi ya ga-eguzosi ike n'ihe nye Chineke, o bu ezie na ha nwere ike inwu ma o bu n'aka ndi iro, n'ih na a ga-enwe mbilite n'onwu maka ugwo oru ebighi ebi - "ndu ebighi ebi" maka ndi ezi omume, na "nleli ebighi ebi" maka ndi ajo omume -- nke ga-abu na New Testament nke oge ikpezụ. 5:28-29; 6:39,40,44,54; 1 Ndi Korint 15:20-24). Nke a puru ibu "mgbe ogwugwu" nke Amaokwu nke 4. O buru otu ahụ, ihe odide ahụ nwere ike isi na o bughị ihe nile di n'isiakwukwo a ka a puru ighota tupu oge ahụ. Nke ahụ nwere ike ibu eziokwu, okachasi di ka ubochi, nke akwara karja ma o bu obere. N'ih na obuna Kraist, mgbe o no n'awa, o maghi mgbe ogwugwu nke oge a ga-abu (Matiu 24:36), o kpughebeghikwa ya kemgbe ahụ.

2. Amaokwu nke 1 Ozo: Nke a na-ezo aka na "oge nsogbu, di ka o ditubeghi kemgbe e nwere mba obuna ruo n'otu oge ahụ." Ma nke ahụ bu otu ahụ Jizos si kwaa mbibi nke Jerusalem na njedebe nke ochichi ndi Juu (nke mere na AD 70): "N'ih na mgbe ahụ ka oké mkpagbu ga-adi, nke a na-enwetubeghi udi ya site na mmalite nke uwa ruo ugbo a, e e, o gaghị adikwa mgbe o bua" (Matiu 24:21). N'ih ya, o ga-abu na Jizos na Daniel na-ekwu banyere otu ihe ahụ merenụ. Jizos nyere ntuziaka ka ndi na-eso uzo ya no na Jerusalem na Judia gbapu, na di ka Eusebius Ecclesiastical History si kwuo, "ha si n'obodo ahụ puo, biri n'otu obodo di n'ofe Jodan, nke a na-akpo Pella" (Akwukwo nke Atọ, Isi nke 5). Maikel, bu "onyeisi ndi mmuo ozi" (Jud 9), nke e kwuburu na Daniel 10:13, 21 di ka ndi Chineke ji mee ihe n'onodu ndi siri ike, kwara onye ahụ nke na-enye Daniel ntuziaka di ka "onyeisi ukwu nke na-eguzo oto maka umu ndi gi," na-emesi obi ike na "n'oge ahụ [nke e zoro aka na ya n'isi nke a] ka Maikel ga-ebili" —nke doro anya na o ga-enyere ndi Chineke aka. O ga-abukwa na e nyere ya oru inyere ndi nsọ aka igbaga Pella mgbe a na-achọ ibibi Jeruselem.

3. Amaokwu 5-7: Mgbe Daniel juru, Ru e ole mgbe ka o ga-abu ogwugwu ihe ebube ndi a? a gwara ya na "o ga-abu otu oge, oge na nkera, ma mgbe ha gwuchara tipasia ike nke ndi nsọ, a ga-agwucha ihe ndi a niile." O gaghị ekwe omume na a na-ezo aka n'otu ihe ahụ dika e buru

n'amụma na 7:23-28. Oge a kowara nwere ike iputala afọ 3 1/2, ma o bu ubochi 1,260, nke nwere ubochi na-anochi anya otu afọ; ma o bu o nwere ike buru naani ihe atụ na-ezo aka na-akaghi aka n'agbanyeghi oke oge - nke na-adighi agbatị ruo ogwugwu oge. O nwere ike na-ezo aka n'oge ahụ ruo mgbe e kwuru ná Mkpughe 11:14, bú mgbe "alaeze nke uwa aghowo alaeze nke Onyenwe anyi na nke Kraist ya"—nke, n'aka nke ya, o puru ibuworị izo aka ná mmeri Iso Uzọ Kraist meriri ndi ogọ mmụọ n'alaeze Rom na ike mkpagbu ya di egwu tiwara na nari afọ nke anọ AD.

4. Amaokwu nke 8-9: Ma, Daniel kwuru, si: "M wee nụ, ma aghotaghi m: m wee si, Onye-nwe m, ginị ga-abu okwu ihe ndi a? O wee si: "Gaa, Daniel; n'ih na okwu ndi a emechiwo na akara ruo oge nke ogwugwu, "Nke a bu ogwugwu nke e kwuru n'amaokwu ndi bu uzọ ozugbo, o yiri ka tupu ogwugwu nke oge, ma o bu 2 putara na o ga-abu n'oge ikpezụ, ma o bu 4. ogwugwu oge? Onye dere ndetu ndi a ji ujo were were were nke mbu, mana o juru ibu eziokwu.

5. Amaokwu nke 10: A gwakwara Daniel, si: "Otutu ndi ga-eme onwe ha ka ha di ocha, mee onwe ha ka ha na-acha ocha, buru ndi a nuchara anucha: ma ndi ajo omume ga-eme ihe ojoo: ma o dighi onye n'ime ndi ajo omume ga-aghota; ma ndi maara ihe ga-aghota." Nke a nwere ike o gaghị ezo aka n'ighota ihe omimi nile e kpugheere Daniel, ebe ya onwe ya aghotaghi ha nile. Mana o ga-arutu aka na nghota zuru oke imara na ngozi kacha mma bu nke a ga-enweta site n'ikwesị ntukwasị obi nye Chineke, na naani site na nke ahụ, n'agbanyeghi ihe o ga-efu obulagodi na o bu nke ndu uwa n'onwe ya. N'ih na onwu abughi ogwugwu, di ka e gosiri n'amaokwu nke 2 na nke 3 .

6. Amaokwu nke 11-13: Ndi a metutara oge ozo, bu ndi a sugharja n'uzo di iche iche, n'ih na o dighi ozi zuru ezu iji mee ka nkowa o bua buru eziokwu. Ma n'agbanyeghi ihe e kwuru, o yiri ka o bughị na a tughị anya Daniel ighota kpomkwem ihe o putara. A gwara ya, si, "Ma gawa ruo ogwugwu ihe ndi a: n'ih na i ga-ezu ike, guzokwa n'ife-nza gi, n'ogwugwu ubochi ndi a." O yikariri ka "izu ike" ya ga-adị n'agbata onwu ya na mbilite n'onwu ya, bú mgbe o ga-eguzo n'ih ga-abu "ihe nketa, n'ogwugwu ubochi ndi a"—ma eleghi anya n'ogwugwu oge n'ụwa, mgbe Kraist ga-abia ikpolite ndi nwuru anwu, di ka e kwuru n'amaokwu ndi e kwuru n'elu n'itule amaokwu nke 1-4.

Ma "oge ogwugwu" di n'amaokwu nke 4 abuchaghi onye a kpotururu aha na ubochi iri na itoolu na iri ato na iri na ise. " O buru na e bu n'obi ka e were nke a tonyere ogwugwu oge n'ụwa, ginizi mere Jizos, mgbe o no n'ụwa, amaghi oge obibia ya ozo (Matiu 24:36)?

N'aka nke ozo, o buru na e bu n'obi ya maka nke ahụ, ginị ka a ga-eji malite - ya bu, iwepu "àjà nsure oku na-adigide adigide" na iguzobe "ihe aru nke na-eme ka e togboro n'efu"? (1) O bu ihe Antiochus Epiphanes mere ka ulo nsọ di na Jeruselem ghara idi nsọ na 168 TOA? Ma o bu (2) o bu ihe mere n'ih banyere mbibi ndi Rom bibiri Jeruselem na ulo nsọ (Matiu 24:15-18), bú nke nke mbu yiri ka o bu ihe atụ ya? Ma o bu (3) ka a ga-aghota "ihe aru nke na-eme ka togboro n'efu" maka "ihe o bua edobere n'onodu, ma o bu guzobe megide, iwu Chineke, ofufe ya, & c.," di ka Adam Clarke na ufodu ndi ozo siri kwuo? Ozokwa, o buru na nke ikpezụ, olee ihe omume e mesiri e bu n'obi n'ih omuma e nyere Daniel, oleekwa otu anyi ga-esi mara?

Ọzọkwa, anyị nwere ụbọchị njedebe abụọ - ụbọchị 1,290 na ụbọchị 1,335, ọdịiche nke ụbọchị 45, ma ọ bụ otu ọnwa na ọkara. Ihe ndị a hà na-anọchi anya mmalite na ọgwụgwụ nke oge ọgwụgwụ, ma ọ bụ ihe ọzọ? Na, a ga-ewere ha dị ka ụbọchị nkịtị, ma ọ bụ ghotá dị ka ụbọchị na-anọchi anya otu afọ dị ka ọ dị na Ezikiel 4:6 na ikekwe ihe atụ amụma ndị ọzọ? Ka o sina dij, ọny ọgụgụ ndị a enweghị ike inọchite anya njedebe nke oge n'ụwa ma ọ bụ na ha ga-amalite na 168 BC ma ọ bụ AD 70. Iwere otu ụbọchị pụtara otu afọ, 1,290 afọ na 1,335 afọ mgbe 168 BC ga-ebute anyị nanị na AD 1132 na AD 1177, n'otu n'otu. Ma ọ bụ, ọ bụ na-eso AD 70, nke ahụ ka ga-eweda anyị na AD 1360 na AD 1405, n'otu n'otu. Ma, ọ bụ na ha na-anọchi anya ọgwụgwụ oge n'ụwa, olee ihe omume agafeworị, ma ọ bụ na ọ dij, na-anọchi anya mmalite, ka anyị wee mara na ọgwụgwụ fọrọ nke nta ka ọ bụ ebe a, dij ka ndị dij iche iche na-azọrọ kemgbe ọtụtụ narị afọ na na-na-na-na-na ọtụtụ ebe na-esi ọnwụ na ọtụtụ ndị na-akpali akpali n'oge anyị?

Ma, ọ bụ na ụbọchị ikpeazụ ahụ a kpọturụ aha n'elu adighị anọchi anya ọgwụgwụ oge, gini ka ha na-anọchi anya ya, oleekwa otú anyị ga-esi mara? Ọzọkwa, gini bụ "ihe arụ nke na-eme ka e togboro n'efu" nke na-eje ozi dij ka ụbọchị mmalite? Adam Clarke na-atụ aro ihe ndị a: "Ụlọ nsọ Adrian, nke e wuru n'ebe ụlọ nsọ Chineke dij na Jerusalem [ihe dij ka AD 135], chọọchị St. Sophia ghorọ ụlọ alakuba Mohammedan [AD 1453], & c., & c. afọ iri itoolu, ver.11, malite n'oge ahụ, ọ ga-eweda anyị ruo 1902, bụ mgbe anyị pụrụ iche site na ngụkọ a, na okpukpe nke Prọfesa Ugha agaghị adi n'ụwa, bụ nke afọ dij ugbo a, 1825, dij anya nanị afọ iri asaa na asaa." Ọ bụ na Adam Clarke nwere ike ịlọghachi n'ụwa ugbo a, gini ka ọ ga-ekwubi banyere "ikekwe" ya nke ihe kariri afọ 160 gara aga?

Nke ahụ bụ naanị "ikekwe," Otú ọ dij, ewepụtaghị ya dij ka ihe e ji n'aka. Ma Straub, n'akwụkwọ akụkọ Bible ya, peeji nke 129-123, emewo ka oge nile na-arụ ọrụ nke ọma, n'enweghị "ikekwe," "ma eleghị anya," ma ọ bụ "ikekwe," wee wepụta ụbọchị ikpeazụ nke "ihe dij ka AD 2370." Ya mere, anyị na-agbakwunye ugbo a ntuleghachi nke nkwpụta okwu ya, na-adoro uche gaa na adighị ike na ndị na-ekwekọghị ekwekọ.

Isi nke 9

Nyocha nke Straub's "Analysis"

Mbụ: (1) N'ileghara eziokwu ahụ 2300 "mgbede na ụtụtụ" nke 8: 13-14 nwere ike iputa ụbọchị 1,150 na-ezo aka n'oge nke itogboro n'efu nke ebe nsọ na nkwsị nke "àjà nsure oku na-aga n'ihu" n'etiti ihe kpatara ya site n'aka Antiochus Epiphanes na ime ka ọ dij ọcha na ichughachi ihe niile nke Juda (Macbe) n'okpuru nduzi nke Macbe2. n'otu aka ahụ na-eleghara àmà nke Josephus (Agha nke ndị Juu, I, 1:1) na Antiochus Epiphanes "mebiri ụlọ nsọ ahụ, kwụsịkwa omume mgbe nile nke ichu àjà mkpuchi mmehie [nanị] ụbọchị [nanị] ọnwa isii," bụ nke ụbọchị 1,150 ahụ dij ka ihe dij ka, (3) o mere ka ọ pụta ihè ụbọchị 2, na otu ụbọchị ruo otu ụbọchị—otu ụbọchị. 2,300 afọ, malite na 170 BC ma na-agwụ na AD 2130. (Nke ahụ bụ mmezụ mbụ ya; nke abụọ, kwa Straub, malitere na mbibi nke ụlọ nsọ nke ndị Rom na AD 70, na ga-agwụ na AD 2370).

(Anyi ekwesighi carp na ubochi e kwuru n'elu nke 170 BC kama 168 BC eji mee ihe na ndetu ndi a, dabere na usoro oge nke 1 Maccabees. Ma o di ka iji mee mkpesa na Straub na-eleghara eziokwu nke mweghachi ahụ na-adighi anabata Chineke, nke na-enweghi nkwardo Akwukwo Nso ma o bu nke e zoro aka na ya ma o bu yiri ka o di, o bu ezie na o na-egosi otutu ihe).

ABUO: O na-ekwu maka ebe nso " 'Ezitere' ma o bu 'Emechara' nke bu Kraist ahụ," nke na-enweghi atụ. A na-eme ka okwu Hibu ya "di ocha" (Tsadaq ", o bu" onye ezi omume "ma o bu" ziri ezi, "ka a kwadoro ka o di ocha." mgbe e mesiri, ma o bu ihe di ka AD 2130, tupu ndi Juu (na ya mere onye o bu, n'ihu na "onye Juu mbu," Ndi Rom 1:16.) nwere ike na-efe ofufe n'uzo o na-anabata! nabata Kraist di ka onye ezi omume nke Chineke kwadoro," na (2) na "afu 2300 ahụ ga-agwu mgbe ndi Juu nakweere ebe nso 'ezi omume' ma o bu 'sachara' nke bu Kraist." Nke ahụ aghaghị iputa ihe na-ezighi ezi na nkwa nkwa ya.

Nke atọ: "Oge Oge Daniel nke 12" ya dikwa ka ihe na-enweghi isi, mgbagwoju anya, na akuku ufodu na-emegiderita onwe ya. A ga-ebu uzọ kwuo Straub, mgbe ahụ okwu anyi ga-esochi.

1. "N'eso ndi Juu" njuta nke Kraist (Rom 11:8), a ga-enwe oge nke ntoghata ha nke na-akwusi [nkwusi ike] na 'mgbe ogwugwu' nke afu 1260 (Dan.12:1-3; Rom 11:12, 15, 23, 25).

Kwuonut: O doro anya na Straub nwetara okwu ahụ bu "mgbe ogwugwu" maka Daniel 12:1-3 site na v.4, o ga-adikwa ka n'ihe odide ahụ na-emetuta njedebe nke oge n'ụwa mgbe a ga-akpolite ndi nwuru anwu. Ma o ga-aputa ihè n'oge na-adighi anya na o naghị etinye ya n'oru. (Kama, di ka ya mgbako ga-kwuru ozugbo n'okpuru, na 1,260 afu oge n'okpuru echiche ga-akwusi banyere AD 2130, nke ga-eme ka mmalite ya kemgbe banyere AD 870. Nke ahụ ga-aputakwa na n'elu kwuru oge nke ndi Juu 'ntoghata, mmalite nke na-adighi e kwuru, agwu agwu bughị mgbe e mesiri ka AD 2130.)

2. "A na-akpokwa 'ila n'iyi' (Dan.12: 13-14) "oge nsogbu" (Dan.12: 1), n'ihu ya TERMINATES [mesiri ike na-agbakwunyere] na 'mgbe nke ogwugwu' nke oge (ihe di ka AD 2130.)"

Ikwo: Nke a na-ekwu hoo haa ubochi a kpotururu aha n'elu. Ma akuku ahụ o na-ezo aka na 12: 13-14 (nke kwesiri ibu 12: 11-12, dika o dighi Amaokwu 14) maka "itogboro n'efu" ahụ o na-ekwu, na-ekwu ogologo oge di ka "otu puku ubochi na nari abuo na iri itoolu" ma o bu, di ka Straub ga-agbako, 1290 afu, nke ga-agwu n'ihe di ka AD 2160 afu, kama o bughị n'oge 3 AD. kwuo hoo haa. Ma tupu ya emechaa, o ga-enwe oge ozo "na-agwu n'ihe di ka AD 2370," ma o bu ihe di ka otu nari afu na iri ka gachara.

3. "N'etiti njedebe nke oge nke nari afu 1260 (otu oge, oge na okara) (Dan.12:7-10), na 'oge ogwugwu' nke afu 2300 a na-atule, bu oge mmalite nke ntoghata nke ndi Juu (Dan. 12: 7-10), nke a kwara n'asusu ahụ, 'Otutu ndi ga-eme onwe ha ka ha di ocha, na-eme ka ha di ocha' Rom 11: 15-24 "Mgbe o kwesiri mmeghari nke a, Daniel gbatipuru oge ahụ ruo na 1290 afu, 'ruo oge nke njedebe' nke oge itogboro n'efu a (Dan 12: 9-11).

Ikwa: N'ebe a, afọ 1,260 nke 12: 7-10 a na-akpọ ya na nke 12: 1-3 na Nke 1 nke 1 dī n'elu, nke dororo anya bụ eziokwu. Mana nke fọdurụ n'ihe ekwuru na-egosi nghọtahie na-enweghị atụ. Ọ na-etinye oge "n'agbata ọgwụgwụ nke afọ 1260 . . . (Dan.12:7-10), na 'mgbe ọgwụgwụ' nke afọ 2300 a na-atụle," bụ nke na-ekwu na ọ nwere "oge mmalite nke ntoghata nke ndị Juu" (Dan.12:1-3).

N'ikwu ya n'uzọ ọzọ, ihe e buru ọzọ kwuo dī ka "oge ntoghata ha nke ga-ejedebe na 'mgbe ọgwụgwụ' nke afọ 1260 (Dan.12:1-3)" ugbo a ka ekwuru na ọ bụ "n'etiti" ahụ na oge na-esote njedebe nke afọ 2300. (nke, kwa No.2 n'elu, agwụ "ihe dika AD 2130"), ma kpọọ "oge mmalite nke ntughari nke ndị Juu (Dan 12: 1-3).

Ọzọkwa, na peeji na-esony, 132, e kwuru n'otu aka ahụ, sị: "Afọ 1260 nke Daniel 12:7 na-ejedebe ná mmalite nke oge ngbanwe nke ndị Juu (afọ 30, ntoghata nke ndị Juu)." Na nke ahụ n'uzọ dororo anya megidere nkwpụta ahụ bụ na "a ga-enwe oge nke ntughari ha nke na-ejedebe na 'mgbe ọgwụgwụ' nke afọ 1260 (Dan.12: 1-3)," nke a kpọturụ aha n'elu, na nke ga-ejedebe banyere AD 2100, dī ka ngụkọ nke Straub si kwuo.

Ọzọ Straub na-ekwu Daniel "na-agbatị n'ezie oge na 1290 afọ, 'ruo mgbe ọgwụgwụ' nke oge a tọgborọ n'efu, ma ọ bụ nanị ndotị nke onye na No.2 n'elu. Ma anyị presume na ọ pụtara nke ikpeazụ. Nke a boro ndotị nke 30 afọ, anyị na-eche na ọ bụ ihe ezi uche ya maka imachi "mmalite" ma ọ bụ "mmalite" oge nke ndị Juu.

Ma, ọ bụrụ na nke ahụ bụ n'ezie ndotị nke afọ 1,260 ruo 1290 afọ, gini ma i tūlee na ihe ọ bụla oge nke ntoghata ha bụ na "na-ejedebe" na "mgbe nke ọgwụgwụ" nke 1,260 afọ oge nke "Dan.12:1-3" n'onwe ya n'otu aka ahụ gbatipurū site 30 afọ kama ikwaga na njedebe na nke 30 afọ? Nke ahụ ga-ewepụ ma ọ dīkarị ala mgbagwoju anya na nghọtahie nke ekwuru. Ọ ga-aka mma kwekọrọ na nkwpụta ya dī ka ndị a: "Mgbe o gosiputara mmeghari ngbanwe a, Daniel na-agbatị oge ahụ ruo afọ 1290." "Oge ziri ezi" nke gini, ma ọ bụrụ na ọ bughị nke "mmeghari ntughari"?

4. "Mgbe ọ ka na-ekwu okwu banyere ntoghata nke ndị Juu, Daniel gbatipurū oge ahụ ruo afọ 1335, afọ 45 gara aga 'mgbe ọgwụgwụ,' na ihe omume na-enweghị aha nke metutara isiokwu ahụ. Nke a ga-akwusị n'ihe dī ka AD 2175 (Dan 12: 12-13).

"The dum oge ji ntughari nke ndị Juu na-ekpuchi banyere 75 afọ."

Ikwa: Ọ na-ekwughachi na, ọ bụrụ na ihe ndị a dī n'elu ga-agbakwunye na ngụkọta nke naanị afọ 75 nke ntughari nke ndị Juu, Straub enyeghị ezi ezi uche maka ya. Gini ma i malite n'ony ọgụgụ "X" nke afọ tupu "mgbe ọgwụgwụ" nke afọ 1,260 nke Daniel 12:1-3, ma gbatikwu nke ahụ site n'afọ 30 ahụ ọ na-azọrọ, bụ nke sochiri afọ 45 na-esony, o weputara, na-eme ngụkọta nke afọ 75 gbakwunyere "X" afọ?

Ọzọ, ọ bughị ihe ijuanya na n'otu ọhụ (Isi nke 10-12) na ọbuna n'otu isi (12), e kwesirị inwe oge nke a nyere agwa na nzube e buru amuma (afọ 3 1/2 nke Straub kowara dī ka ihe na-anochi

anya 1,260 amụma afọ) na mgbe ahụ, kwa Straub, ozugbo gbatịa ugboro abụọ, ka 1,290 na nkwanye ùgwù na 5 afọ? Onụ ọgụgụ abụọ mbụ ahụ hà mehiere, ka Onyenwe anyị, bụ onye na-enye Daniel ihe ọmụma ahụ, ọ gbanwere obi ya ugboro abụọ n'usoro ngwa ngwa? Ma ọ bụ, nkọwa dị iche na nke Straub nwere ike ịdị?

AKWỤKWỌ: "Kraịst na-egosi mmezu nke abụọ nke 'ihe arụ nke mbibi nke e kwuru site n'ọnụ Daniel onye amụma' (Mat.24:15), malite n'oge Taijtos kwaturu Jerusalem na 70 AD 70, mechie n'ihe dị ka AD 2370.

"Mgbe ndị Juu na-achọ iweghachi ozi ha dị nsọ, ọ bụ ihe okike na mmezu nke abụọ ga-esochi ịka mmeri nke atụmatụ ha. Ọ dighị ebe nsọ a kwadoro nke e buru amụma maka ha ruo mgbe ha nabatara Kraịst dị ka ezi na nke Chineke kwadoro."

Ikwu: Dị ka ihe e kwuru n'elu si kwuo, Kraịst kagburu ihe nile bu ụzọ gwa Daniel ma jiri obi ike sugharịa ya nke ọma site n'aka Straub, n'ihi na o mere ka mbibi ahụ ruo afọ 195 ọzọ, ma ọ bụ ruo AD 2370. Dị ka Straub si kwuo, ịtọgbọrọ n'efu na-ejedebe mgbe ndị Juu nabatara Kraịst dị ka "ebe nsọ a kwadoro," ma n'ihi ya, ọ gaghị agwụ n'oge 2000 AD. nnabata.

Gịjị ka anyị ga-eme n'ime ntugharị amụma ndị a nile, ma ọ bụrụ na nke ahụ bụ ihe ha bụ n'ezie? Site na nsogbu nile nke nkọwa nke Straub rụputara nke ọma, o yikarịrị ka ọ guputala ọtụtụ ihe n'ime ederede Akwụkwọ Nsọ na-abughị nke Chineke, na enweghị olileanya na-emegide onwe ya ma e wezuga ya. Otú ọ dị, ndị ọtú ahụ abughị ihe ọhụrụ na-emekọ ihe n'omume nke ndị ikom na-enweghị ike mmụọ nsọ na amụma na-emezughị. N'ezie ọ kwesiri ka anyị kpachara anya maka ozizi ozizi n'onwe anyị, ma kpachara anya maka atụmatụ ndị ọzọ ahaziri nke ukwu, na mpaghara ndị ọtú ahụ.

N'ikpeazụ, ọ pụrụ ịbụ na anyị na Daniel ga-echere ruo n'oge ikpeazụ tupu anyị enwee ike ighọta kpomkwem na kpam kpam ihe ihe nile e dere n'akụkọ ya putara. Ma anyị pụrụ ighọta nke ọma ịmara na ịjị bụrụ ndị Chineke nakweere anyị aghaghị iguzosi ike n'ihe nye ya ma ịjị njikere ịnwụ, ma ọ bụrụ na ọ dị mkpa, kama imebi iguzosi ike n'ihe anyị. N'ihi na ndụ nke a adighị akwụsị ya nile, ma a ga-enwe mbilite n'ọnwụ ma ọ bughị "n'ime ndụ ebighị ebi" ma ọ bụ "n'ime ihere na nlelị ebighị ebi" (12:2), dabere n'otú anyị si emeghachi omume n'ebe Chineke nọ.

